राज्य सेवा (मुख्य) परीक्षा - २०१६
परीक्षा दि. २५ सप्टेंबर, २०१६

A

2016

CODE : **FO8**

प्रश्नपुस्तिका क्रमांक
BOOKLET NO.

प्रश्नपुस्तिका

सामान्य अध्ययन – II

वेळ : 2 (दोन) तास

एकूण प्रश्न : 150
एकूण गुण : 150

सूचना

(1) सदर प्रश्नपुस्तिकेत 150 अनिवार्य प्रश्न आहेत. उमेदवारांनी प्रश्नांची उत्तरे लिहिण्यास सुरुवात करण्यापूर्वी या प्रश्नपुस्तिकेत सर्व प्रश्न आहेत किंवा नाहीत याची खात्री करून घ्यावी. असा तसेच अन्य काही दोष आढळल्यास ही प्रश्नपुस्तिका समवेक्षकांकडून लगेच बदलून घ्यावी.

(2) आपला परीक्षा-क्रमांक ह्या चौकोनांत **न विसरता बॉल्पेनने** लिहावा.

परीक्षा-क्रमांक								
	↑ केंद्राची संकेताक्षरे							↑ शेवटचा अंक

(3) वर छापलेला प्रश्नपुस्तिका क्रमांक तुमच्या उत्तरपत्रिकेवर विशिष्ट जागी उत्तरपत्रिकेवरील सूचनेप्रमाणे **न विसरता नमूद करावा.**

(4) (अ) या प्रश्नपुस्तिकेतील प्रत्येक प्रश्नाला 4 पर्यायी उत्तरे सुचविली असून त्यांना 1, 2, 3 आणि 4 असे क्रमांक दिलेले आहेत. त्या चार उत्तरांपैकी सर्वात योग्य उत्तराचा क्रमांक उत्तरपत्रिकेवरील सूचनेप्रमाणे तुमच्या उत्तरपत्रिकेवर नमूद करावा. अशा प्रकारे उत्तरपत्रिकेवर उत्तरक्रमांक नमूद करताना तो संबंधित प्रश्नक्रमांकासमोर छायांकित करून दर्शविला जाईल याची काळजी घ्यावी. **ह्याकरिता फक्त काळ्या शाईचे बॉल्पेन वापरावे, पेन्सिल वा शाईचे पेन वापरू नये.**

(ब) **आयोगाने ज्या विषयासाठी मराठी बरोबर इंग्रजी माध्यम विहित केलेले आहे. त्या विषयाचा प्रत्येक प्रश्न मराठी बरोबर इंग्रजी भाषेत देखील छापण्यात आला आहे. त्यामधील इंग्रजीतील किंवा मराठीतील प्रश्नामध्ये मुद्रणदोषांमुळे अथवा अन्य कारणांमुळे विसंगती निर्माण झाल्याची शंका आल्यास, उमेदवाराने संबंधित प्रश्न पर्यायी भाषेतील प्रश्नाशी ताडून पहावा.**

(5) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत. यास्तव सर्व प्रश्नांची उत्तरे द्यावीत. घाईमुळे चुका होणार नाहीत याची दक्षता घेऊनच शक्य तितक्या वेगाने प्रश्न सोडवावेत. क्रमाने प्रश्न सोडविणे श्रेयस्कर आहे पण **एखादा प्रश्न कठीण वाटल्यास त्यावर वेळ न घालविता पुढील प्रश्नाकडे वळावे.** अशा प्रकारे शेवटच्या प्रश्नापर्यंत पोहोचल्यानंतर वेळ शिल्लक राहिल्यास कठीण म्हणून वगळलेल्या प्रश्नांकडे परतणे सोईस्कर ठरेल.

(6) उत्तरपत्रिकेत एकदा नमूद केलेले उत्तर खोडता येणार नाही. नमूद केलेले उत्तर खोडून नव्याने उत्तर दिल्यास ते तपासले जाणार नाही.

(7) **प्रस्तुत परीक्षेच्या उत्तरपत्रिकांचे मूल्यांकन करताना उमेदवाराच्या उत्तरपत्रिकेतील योग्य उत्तरांनाच गुण दिले जातील. तसेच ''उमेदवाराने वस्तुनिष्ठ बहुपर्यायी स्वरूपाच्या प्रश्नांची दिलेल्या चार उत्तरांपैकी सर्वात योग्य उत्तरेच उत्तरपत्रिकेत नमूद करावीत. अन्यथा त्यांच्या उत्तरपत्रिकेत सोडविलेल्या प्रत्येक तीन चुकीच्या उत्तरांसाठी एका प्रश्नाचे गुण वजा करण्यात येतील''.**

ताकीद

ह्या प्रश्नपत्रिकेसाठी आयोगाने विहित केलेली वेळ संपेपर्यंत ही प्रश्नपुस्तिका आयोगाची मालमत्ता असून ती परीक्षाकक्षात उमेदवाराला परीक्षेसाठी वापरण्यास देण्यात येत आहे. ही वेळ संपेपर्यंत सदर प्रश्नपुस्तिकेची प्रत/प्रती, किंवा सदर प्रश्नपुस्तिकेतील काही आशय कोणत्याही स्वरूपात प्रत्यक्ष वा अप्रत्यक्षपणे कोणत्याही व्यक्तीस पुरविणे, तसेच प्रसिद्ध करणे हा गुन्हा असून अशी कृती करणाऱ्या व्यक्तीवर शासनाने जारी केलेल्या ''परीक्षांमध्ये होणाऱ्या गैरप्रकारांना प्रतिबंध करण्याबाबतचा अधिनियम-82'' यातील तरतुदीनुसार तसेच प्रचलित कायद्याच्या तरतुदीनुसार कारवाई करण्यात येईल व दोषी व्यक्ती कमाल एक वर्षाच्या कारावासाच्या आणि/किंवा रुपये एक हजार रकमेच्या दंडाच्या शिक्षेस पात्र होईल.

तसेच ह्या प्रश्नपत्रिकेसाठी विहित केलेली वेळ संपण्याआधी ही प्रश्नपुस्तिका अनधिकृतपणे बाळगणे हा सुद्धा गुन्हा असून तसे करणारी व्यक्ती आयोगाच्या कर्मचारीवृंदापैकी, तसेच परीक्षेच्या पर्यवेक्षकीयवृंदापैकी असली तरीही अशा व्यक्तीविरूद्ध उक्त अधिनियमानुसार कारवाई करण्यात येईल व दोषी व्यक्ती शिक्षेस पात्र होईल.

पर्यवेक्षकांच्या सूचनेविना हे सील उघडू नये

पुढील सूचना प्रश्नपुस्तिकेच्या अंतिम पृष्ठावर पहा

कच्च्या कामासाठी जागा /SPACE FOR ROUGH WORK

1. भारताच्या नियंत्रक व महालेखा परिक्षकाबाबत खालील विधाने विचारात घ्या :
   (a) डॉ. आंबेडकरांनी निरीक्षण नोंदल्याप्रमाणे ते संविधानांतर्गत असलेले सर्वाधिक महत्वाचे अधिकारी असतील.
   (b) नियंत्रक व महालेखापरिक्षकाचे पद हे मोठ्या प्रमाणात भारत सरकार अधिनियम, 1919 अंतर्गत असलेल्या महालेखा परिक्षकाचे प्रारूप आहे.
   (c) संसदेने नियंत्रक व महालेखा परिक्षकांची कर्तव्ये, अधिकार व सेवाशर्ती अधिनियम 1971 मंजूर केला आहे.
   (d) त्यांना नेमणूका करण्याचा अधिकार नाही परिणामत: कनिष्ठांच्या शिस्तीसंबंधी नियंत्रणाच्या बाबतीत सुद्धा अधिकार नाहीत जसे सर्वोच्च न्यायालयाच्या मुख्य न्यायाधीशास आहेत.

   पर्यायी उत्तरे :
   (1) (a), (b) विधाने बरोबर आहेत (2) (a), (b), (c) विधाने बरोबर आहेत
   (3) (a), (c), (d) विधाने बरोबर आहेत (4) (b), (c), (d) विधाने बरोबर आहेत

   Consider the following statements about the Comptroller and Auditor General of India :
   (a) As observed by Dr. Ambedkar he shall be the most important officer under the Constitution.
   (b) The office of the CAG is substantially modelled upon that of the Auditor General under the Government of India Act - 1919.
   (c) The Parliament has enacted the CAG's duties powers and conditions of service Act 1971.
   (d) He has no power of appointment, and consequently, no power of disciplinary control with respect to his subordinates as in case of CJI.

   Answer options :
   (1) Statements (a), (b) are correct (2) Statements (a), (b), (c) are correct
   (3) Statements (a), (c), (d) are correct (4) Statements (b), (c), (d) are correct

2. जनहितार्थ याचिके (PIL) बाबत खालीलपैकी कोणते विधान **चुकीचे** आहे ?
   (a) असे म्हटले जाते की, जनहितार्थ याचिकेने न्यायपालिकेचे लोकशाहीकरण केले.
   (b) जनहितार्थ याचिकेने कार्यकारी आणि विधिमंडळास त्यांची जनतेप्रती असलेली घटनात्मक कर्तव्ये पार पाडण्यास भाग पाडले.
   (c) जनहितार्थ याचिकेने भ्रष्टाचार मुक्त प्रशासन देण्याचा एक प्रयत्न केला आहे.

   पर्यायी उत्तरे :
   (1) (a) (2) (b)
   (3) (c) (4) वरीलपैकी एकही नाही

   Which one of the following statements about Public Interest Litigation (PIL) is **false** ?
   (a) It is said that the PIL has democratized the judiciary.
   (b) The PIL has forced the Executive and the Legislature to discharge their constitutional obligations towards the people.
   (c) The PIL has made an attempt to provide corruption free administration.

   Answer options :
   (1) (a) (2) (b)
   (3) (c) (4) None of the above

कच्च्या कामासाठी जागा /SPACE FOR ROUGH WORK

3. गव्हर्नमेंट ऑफ इंडिया ॲक्ट-1935 मधील खालील तरतूदी विचारात घ्या :

(a) या कायद्याने केवळ मुस्लिमांसाठीच नव्हे तर शीख, भारतीय ख्रिश्चन आणि अँग्लो-इंडियन यांच्यासाठीही स्वतंत्र प्रतिनिधित्व प्रदान केले.

(b) शेषाधिकार हे केन्द्र शासनाकडे सोपविले होते.

(c) या कायद्याने विधिमंडळाला जबाबदार असलेला ना कोणी सल्लागार अथवा ना कोणती मंत्री परिषद नियुक्त केली गेली.

पर्यायी उत्तरे :

(1) विधाने (a), (b) बरोबर आहेत (2) विधाने (b), (c) बरोबर आहेत

(3) विधाने (a), (c) बरोबर आहेत (4) विधाने (a), (b), (c) बरोबर आहेत

Consider the following provisions of the Government of India Act - 1935 :

(a) The act provided separate representation not only for the Muslims, but also for the Sikhs, Indian Christians and Anglo-Indians.

(b) The residuary powers was vested to the Central Government.

(c) Neither any counsellor nor any council of Ministers responsible to the Legislature came to be appointed under this Act.

Answer options :

(1) Statements (a), (b) are correct. (2) Statements (b), (c) are correct.

(3) Statements (a), (c) are correct. (4) Statements (a), (b), (c) are correct.

---

4. संसदेने मंजूर केलेल्या 95 व्या संविधान दुरुस्ती कायद्याने :

(1) बोडो भाषेला संविधानिक दर्जा दिला.

(2) लोकसभा व राज्यविधान सभेतील राखीव जागांची मुदत 60 वर्षावरून 70 वर्षापर्यंत वाढविली.

(3) शिक्षण हा विषय राज्यसूचीतून केंद्रसूचित हस्तांतरित करण्यात आला.

(4) झारखंड राज्याची निर्मिती केली.

The 95th Constitutional Amendment Act passed by the Parliament :

(1) Granted Constitutional status of Bodo language.

(2) Extended the period of reserve seats from 60 years to 70 years in Lok Sabha and State Assembly.

(3) Transferred Education from the State List of the Union List.

(4) Created State of Jharkhand.

---

5. भारताच्या ॲटर्नी जनरल संदर्भातील खालीलपैकी कोणती विधाने **सत्य** आहेत ?

(a) ते संसदेच्या कामकाजात भाग घेऊ शकतात.

(b) ते संसदीय समितीचे सदस्य होवू शकतात.

(c) ते संसदीय समितीमध्ये मतदान करू शकतात.

पर्यायी उत्तरे :

(1) वरील सर्व विधाने सत्य आहेत (2) फक्त (a) सत्य आहे

(3) कोणतेही विधान सत्य नाही (4) फक्त (a) आणि (b) सत्य आहेत

Which of the following statements about the Attorney General of India are **true** ?

(a) He can take part in the proceedings of the Parliament.

(b) He can be a member of a Parliamentary Committee.

(c) He can vote in a Parliamentary Committee.

Answer options :

(1) All the above statements are true (2) Only (a) is true

(3) None of the above is true (4) Only (a) and (b) are true

---

6. राष्ट्रीय महिला आयोगाची स्थापना ________ साली करण्यात आली.

(1) 1990 (2) 1992 (3) 1961 (4) 1994

The National Commission for Women was set up in ________.

(1) 1990 (2) 1992 (3) 1961 (4) 1994

---

7. कोणत्या घटनादुरुस्तीद्वारे राष्ट्रीय अनुसूचित जाती आणि अनुसूचित जमाती आयोगाचे दोन आयोगामध्ये विभाजन केले गेले ?

(1) 84 वी घटनादुरुस्ती, 2002 (2) 85 वी घटनादुरुस्ती, 2002

(3) 88 वी घटनादुरुस्ती, 2003 (4) 89 वी घटनादुरुस्ती, 2003

Of which amendment, the National Commission for Scheduled Castes and Scheduled Tribes bifurcated into two Commissions ?

(1) 84th Amendment, 2002 (2) 85th Amendment, 2002

(3) 88th Amendment, 2003 (4) 89th Amendment, 2003

कच्च्या कामासाठी जागा / SPACE FOR ROUGH WORK

8. खालीलपैकी कोणते विधान **चुकीचे** आहे ?

(a) आपले संविधान केन्द्र आणि राज्यांमध्ये फक्त कायदेशीर अधिकारांचीच नाही तर कार्यकारी अधिकारांचीही विभागणी करते.

(b) राष्ट्रपती कोणत्याही वैधानिक मंजूरीशिवाय, कोणतेही कार्यकारी कार्य राज्याकडे सोपवू शकतात.

(c) भारत सरकारच्या संमतीने, राज्याचे राज्यपाल राज्याच्या विषयीचे कार्य केन्द्र सरकार किंवा त्याच्या अधिकाऱ्यांकडे सोपवू शकतात.

पर्यायी उत्तरे :

(1) (a) (2) (b)

(3) (c) (4) वरीलपैकी कोणतेही नाही

Which one of the following statements is **false** ?

(a) Our constitution distributes between the Union and the States not only the legislative power but also the executive power.

(b) The President may, without any legislative sanction, entrust any executive function to State.

(c) With the consent of the Government of India, the Governor of a state may entrust on the Union Government or its officers functions relating to a state subject.

Answer options :

(1) (a) (2) (b)

(3) (c) (4) None of the above

---

9. भारतीय राज्यघटनेमधील काही कलमे बदलण्यासाठी किमान निम्म्या राज्यांच्या विधीमंडळांच्या मान्यतेची गरज असते. राज्य विधीमंडळांना मान्यता देण्यासाठी किती कालावधीची मुदत दिली जाते ?

(1) तीन महिने (2) सहा महिने

(3) कालावधीचे बंधन नसते (4) एक वर्ष

What is the time limit for the states legislature to ratify the amendments in case of articles of Indian Constitution which require ratification of at least one half of the state legislatures ?

(1) Three months (2) Six months

(3) No time limit (4) One year

---

10. खालीलपैकी कोणते सर्वोच्च न्यायालयाच्या 'प्रारंभिक अधिकार' क्षेत्रात समाविष्ट आहेत ?

(a) भारत सरकार आणि एक किंवा अधिक राज्ये यांच्यातील विवाद.

(b) दोन किंवा अधिक राज्यांमधील विवाद.

(c) संसदेच्या कोणत्याही सभागृहाच्या निवडणूकीसंबंधातील विवाद.

(d) आंतर-राज्य पाणी विवाद.

पर्यायी उत्तरे :

(1) (a), (b) (2) (a), (b), (c)

(3) (b), (c), (d) (4) फक्त (a)

Which of the following are included in the 'Original Jurisdiction' of Supreme Court ?

(a) A dispute between the Government of India and one or more states.

(b) A dispute between two or more states.

(c) A dispute regarding elections to either House of Parliament.

(d) A interstate water dispute.

Answer options :

(1) (a), (b) (2) (a), (b), (c)

(3) (b), (c), (d) (4) Only (a)

---

11. खालीलपैकी कोणती जोडी **बरोबर** जुळते ?

(1) एका विशिष्ट धर्माच्या उत्तेजनासाठी कर देण्याचे स्वातंत्र्य - अनुच्छेद - 26

(2) धार्मिक व्यवहारांच्या व्यवस्थापनाचे स्वातंत्र्य - अनुच्छेद - 27

(3) ठराविक शैक्षणिक संस्थामध्ये धार्मिक शिक्षण किंवा धार्मिक उपासनांना उपस्थित राहण्याचे स्वातंत्र्य - अनुच्छेद - 28

(4) शैक्षणिक संस्था स्थापन करण्याचा आणि त्याचे प्रशासन करण्याचा अल्पसंख्याकांचा हक्क - अनुच्छेद - 29

Which one of the following pairs is **correctly** matched ?

(1) Freedom as to payment of taxes for promotion of any particular religion - Article - 26

(2) Freedom of manage religious affairs - Article - 27

(3) Freedom as to attendance at religious instructions or religious worship in certain educational institutions - Article - 28

(4) Right of minorities to establish and administer educational institutions - Article - 29

कच्च्या कामासाठी जागा /SPACE FOR ROUGH WORK

12. राष्ट्रपतींच्या दयेच्या अधिकाराबाबत खालीलपैकी कोणती विधाने **अचूक** आहेत ?

(a) दया याचना करणाऱ्या अर्जदाराला राष्ट्रपतींद्वारे मौखिक सुनावणी करण्याचा हक्क आहे.

(b) राष्ट्रपती कोर्ट मार्शल झालेल्या गुन्हेगाराला क्षमा करू शकतात.

(c) राष्ट्रपती या अधिकाराचा वापर केंद्रीय मंत्रीमंडळाच्या सल्ल्याशिवाय करू शकतात.

(d) राष्ट्रपती सर्व पुरावे नव्याने तपासु शकतात आणि न्यायालयापेक्षा वेगळा दृष्टीकोण मांडू शकतात.

पर्यायी उत्तरे :

(1) (a) आणि (d) (2) (a) आणि (b) (3) (b) आणि (d) (4) (b) आणि (c)

Which of the following is/are **correct** regarding the pardoning power of the President ?

(a) The petitioner for mercy has a right to an oral hearing by the President.

(b) The President can pardon sentences inflicted by court martial.

(c) The President can exercise the power without the advice of the union cabinet.

(d) The President can examine the evidence a fresh and take a view different from the view taken by the court.

Answer options :

(1) (a) and (d) (2) (a) and (b) (3) (b) and (d) (4) (b) and (c)

---

13. 24 व्या घटनादुरुस्तीनुसार :

(a) मूलभूत हक्कांसह राज्यघटनेतील कोणत्याही भागामध्ये दुरुस्ती करण्याच्या संसदेच्या अधिकाराचा पुनरुच्चार करण्यात आला.

(b) घटनादुरुस्ती विधेयकाला संमती देणे राष्ट्रपतींवर बंधनकारक करण्यात आले.

(c) कलम 31 मधील 'भरपाई' या शब्दाऐवजी 'रक्कम' हा शब्द समाविष्ट करण्यात आला.

पर्यायी उत्तरे :

(1) (a) आणि (b) (2) (a) आणि (c) (3) (b) आणि (c) (4) फक्त (c)

The 24th Amendment Act provided :

(a) Affirmed the power of Parliament to amend any part of the constitution including fundamental rights.

(b) Made it compulsory for the President to give his assent to a Constitutional Amendment bill.

(c) It took away the word 'Compensation' and replaced it by word 'Amount' in Article-31.

Answer options :

(1) (a) and (b) (2) (a) and (c) (3) (b) and (c) (4) Only (c)

---

14. राज्यपाल राज्याचे विधेयक राष्ट्रपतीच्या विचारार्थ राखून ठेवतात त्याबाबतीत खालीलपैकी कोणते विधान **चुकीचे** आहे ?

(a) राष्ट्रपती – त्या विधेयकाला मान्यता द्यावी की परत पाठवावे हा निर्णय घेण्यासाठी ते सर्वोच्च न्यायालयाकडे पाठवू शकतात.

(b) राष्ट्रपतीवर अनुमती दिली आहे किंवा अनुमती राखून ठेवल्याचे घोषित करण्यासाठी संविधानाने कोणतेही वेळेचे बंधन घातलेले नाही.

(c) जर राज्य विधीमंडळाने तेच विधेयक दुसऱ्यांदा पारित केले तर त्यास राष्ट्रपतींनी मान्यता देणे त्यांच्यावर बंधनकारक असते.

पर्यायी उत्तरे :

(1) (a) (2) (b)

(3) (c) (4) वरीलपैकी एकही नाही

In case of a State Bill reserve by the Governor for the President's consideration, which of the following statement is **incorrect** ?

(a) President may for the purpose of deciding whether he should assent to, or return the Bill, refer to the Supreme Court.

(b) No time limit is imposed by the Constitution upon the President either to declare that he assents or withhold his assent.

(c) President is bound to give his assent if the same bill has been passed by the State Legislature for a second time.

Answer options :

(1) (a) (2) (b)

(3) (c) (4) None of the above

---

15. दोन्ही सभागृहांमधील मतभेद दूर करण्यासाठी भारतात संसदेच्या दोन्ही सभागृहांची संयुक्त बैठक आजपर्यंत ________ वेळा घेण्यात आली.

(1) पाच (2) तीन (3) चार (4) दोन

In India there have been ________ occasions when the houses of Parliament had met in joint sitting to resolve differences between them.

(1) five (2) three (3) four (4) two

---

16. केवळ अनुसूचित जमातींसाठीचा पहिला राष्ट्रीय आयोग मार्च ________ मध्ये स्थापन करण्यात आला.

(1) 2003 (2) 2005 (3) 2004 (4) 2006

The First National Commission only for scheduled tribes was constituted in March ________.

(1) 2003 (2) 2005 (3) 2004 (4) 2006

कच्च्या कामासाठी जागा /SPACE FOR ROUGH WORK

17. भारतीय राज्यघटनेच्या सातव्या परिशिष्टामधील केंद्र सूचीमध्ये खालीलपैकी कशाचा समावेश केलेला आहे ?

(a) प्रत्यर्पण

(b) दीपगृहे

(c) बँकींग

(d) वजने आणि मापे यांची मानके प्रस्थापित करणे

पर्यायी उत्तरे :

(1) वरीलपैकी कशाचाही नाही (2) वरीलपैकी सर्व

(3) (a) आणि (b) (4) (c) आणि (d)

Which of the following are included in the Union list included in the Seventh Schedule of the Indian Constitution ?

(a) Extradition

(b) Lighthouses

(c) Banking

(d) Establishment of standards of weight and measure.

Answer options :

(1) None of the above (2) All of the above

(3) (a) and (b) (4) (c) and (d)

---

18. 'उद्दिष्टांच्या ठरावासंदर्भात' खालीलपैकी कोणते विधान **गैरलागू** आहे ?

(1) पं. जवाहरलाल नेहरू यांनी घटनासमितीपुढे उद्दिष्टांचा ठराव मांडला.

(2) दिनांक 13 डिसेंबर 1946 रोजी उद्दिष्टांचा ठराव घटनासमिती समोर ठेवण्यात आला.

(3) उद्दिष्टांचा ठराव हा घटना समितीसाठी दिशादर्शक होता.

(4) या ठरावानुसार भारत एक स्वतंत्र, सार्वभौम, समाजवादी आणि गणराज्य म्हणून घोषित करण्यात आले.

Which of the following is **incorrect** about the 'Objective Resolution' ?

(1) It was moved before constituent assembly by Pandit Jawaharlal Nehru.

(2) It was moved on 13th December 1946 before constituent assembly.

(3) It provided the constituent assembly, its guiding principles.

(4) It declared India to be an independent, sovereign, socialist and republic.

---

19. खालील विधाने विचारात घ्या :

(a) राष्ट्रपतीला कायद्यासंदर्भातील अथवा जनहितार्थ मुद्यावर सर्वोच्च न्यायालयाने दिलेला सल्ला राष्ट्रपतीवर बंधनकारक नसतो.

(b) राष्ट्रपतीला संघ लोकसेवा आयोगाचे अध्यक्ष अथवा सदस्य यांना पदावरून दूर करण्याच्या मुद्यावर सर्वोच्च न्यायालयाने दिलेला सल्ला राष्ट्रपतीवर बंधनकारक असतो.

पर्यायी उत्तरे :

(1) विधान (a) बरोबर (2) विधान (b) बरोबर

(3) दोन्हीही विधाने बरोबर (4) दोन्हीही विधाने चुकीची आहेत

Consider the following statements :

(a) The advice of the Supreme Court to the President on a matter of law or fact of public importance is not binding on the President.

(b) The advice of the Supreme Court to the President on a matter to remove the Chairman or member of UPSC is binding on the President.

Answer options :

(1) Statement (a) is correct (2) Statement (b) is correct

(3) Both the statements are correct (4) Both the statements are false

---

20. संसदेच्या दोन्ही सभागृहांच्या 'संयुक्त बैठकी' बाबत खालीलपैकी कोणते विधान **बरोबर** आहे ?

(a) ती लोकसभेच्या सभापतीद्वारे बोलावली जाते आणि तिचे अध्यक्षस्थान स्विकारले जाते.

(b) ती बोलावली जाते जेंव्हा दोन्ही सभागृहांमध्ये घटनादुरुस्ती विधेयकाबाबत मतभेद असतात.

(c) ती बोलावली जाते जेंव्हा दोन्ही सभागृहांमध्ये धनविधेयकाबाबत मतभेद असतात.

पर्यायी उत्तरे :

(1) (a) (2) (b)

(3) (c) (4) यापैकी एकही नाही

Which one of the following statements is **correct** about the **Joint sitting** of both the Houses of Parliament ?

(a) is convened and presided over by the Speaker of the Lok Sabha.

(b) is convened when both the Houses disagree on Constitutional Amendment bill.

(c) is convened when both the Houses disagree on a money bill.

Answer options :

(1) (a) (2) (b)

(3) (c) (4) None of these

कच्च्या कामासाठी जागा /SPACE FOR ROUGH WORK

21. सात केंद्रशासित प्रदेशांपैकी, फक्त ________, ________ यांनाच राज्यसभेमध्ये प्रतिनिधीत्व देण्यात आले आहे.

(1) दिल्ली आणि पुद्दुचेरी (2) दिल्ली आणि चंदीगड

(3) चंदीगड आणि दमन-दीव (4) पुद्दुचेरी आणि चंदीगड

Out of Seven Union territories, only ________, ________ have representation in Rajya Sabha.

(1) Delhi and Pudducherry (2) Delhi and Chandigarh

(3) Chandigarh and Daman & Diu (4) Pudducherry and Chandigarh

---

22. खालीलपैकी कोणते विधान **चुकीचे** आहे ?

(a) सर्वोच्च न्यायालयाचे न्यायाधीश निवृत्तीनंतर भारतात कोणत्याही न्यायालयात दावा लढू शकत नाहीत.

(b) निवृत्त न्यायाधीशास शासनांतर्गत कोणत्याही पदावर नियुक्त करण्यास कसलाही मज्जाव नाही जसा नियंत्रक व महालेखा परिक्षकाबाबत आहे.

(c) सर्वोच्च न्यायालयाच्या मतानुसार परदेशी निर्णय आपल्या देशात केवळ मन वळवू शकतील एवढेच त्यांचे मूल्य असते ते आपल्या न्यायालयांच्या प्राधिकारींवर बंधनकारक नसतात.

पर्यायी उत्तरे :

(1) (a) (2) (b)

(3) (c) (4) वरीलपैकी कोणतेही नाही

Which one of the following statements is **incorrect** ?

(a) After retirement, a Judge of Supreme Court shall not plead in any court in India.

(b) There is no bar against a retired Judge from being appointed to any office under the government as in case of CAG.

(c) As per opinion of the Supreme Court the foreign decisions have only persuasive value in our country and are not binding authorities on our courts.

Answer options :

(1) (a) (2) (b)

(3) (c) (4) None of the above

---

23. स्वातंत्र्याच्या मूलभूत अधिकारामध्ये सहकारी संस्था स्थापन करण्याच्या अधिकाराचा समावेश ________ व्या घटनादुरुस्तीने करण्यात आला.

(1) 97 (2) 96 (3) 95 (4) 94

The right to form cooperative societies was included in the fundamental right to freedom by the ________ amendment act.

(1) 97th (2) 96th (3) 95th (4) 94th

---

24. भारतीय संघराज्य व्यवस्थेला 'वाटाघाटीचे संघराज्य' असे कोणी संबोधले आहे ?

(1) के.सी. व्हिअर (2) आयव्हर जेनिंग्ज

(3) ग्रॅनव्हिल ऑस्टिन (4) मॉरिस जोन्स

Who described the Indian federal system as 'bargaining federalism' ?

(1) K.C. Wheare (2) Ivor Jennings

(3) Granville Austin (4) Morris Jones

---

25. खालीलपैकी कोण 'राष्ट्रीय मानवाधिकार आयोगाचे' पदसिद्ध सदस्य **नसतात** ?

(1) अनुसूचित जाती आणि अनुसूचित जमाती राष्ट्रीय आयोगांचे अध्यक्ष.

(2) अध्यक्ष, राष्ट्रीय मागासवर्गीय आयोग.

(3) अध्यक्ष, राष्ट्रीय महिला आयोग.

(4) अध्यक्ष, राष्ट्रीय अल्पसंख्यांक आयोग.

Who among the following is **not** a Ex-officio member of the 'National Human Rights Commission' ?

(1) Chairman of the National Commissions for SC and ST.

(2) Chairman, National Commission for Backward Classes.

(3) Chairman, National Commission for Women.

(4) Chairman, National Commission for Minorities.

---

26. **विधान (A) :** संघ लोकसेवा आयोगाच्या सदस्यांचे वेतन त्यांच्या कार्यकाळात त्यांना नुकसानकारक होईल अशा रितीने बदलता येऊ नये.

कारण (R) : लोकसेवा आयोगाचे स्वातंत्र्य जतन झाले पाहिजे.

(1) दोन्ही **(A)** आणि **(R)** सत्य आहेत आणि **(R)** हे **(A)** चे योग्य स्पष्टीकरण आहे.

(2) दोन्ही **(A)** आणि **(R)** सत्य आहेत परंतु **(R)** हे **(A)** चे योग्य स्पष्टीकरण नाही.

(3) **(A)** सत्य आहे परंतु **(R)** चुकीचे आहे.

(4) **(A)** चुकीचे आहे परंतु **(R)** सत्य आहे.

Assertion (A) : The salaries of the members of the UPSC cannot be changed to their disadvantage during their tenure.

Reason (R) : The independence of the Public Service Commission has to be maintained.

(1) Both **(A)** and **(R)** are true and **(R)** is the correct explanation of **(A)**.

(2) Both **(A)** and **(R)** are true but **(R)** is not the correct explanation of **(A)**.

(3) **(A)** is true but **(R)** is false.

(4) **(A)** is false but **(R)** is true.

कच्च्या कामासाठी जागा /SPACE FOR ROUGH WORK

27. खालील विधाने लक्षात घ्या :

(a) राष्ट्रीय मानवी हक्क आयोगाचे कार्य हे प्रामुख्याने शिफारशींच्या स्वरूपाचे आहे.

(b) शासनाला या आयोगाच्या शिफारशी दुर्लक्षित करता येत नाहीत.

(c) आयोगाचे सदस्य राज्य शासनाच्या पूर्वपरवानगी शिवाय देखील तुरुंगांना भेट देवू शकतात.

वरीलपैकी कोणते विधान/विधाने **बिनचूक** आहेत ?

(1) (a) आणि (c) (2) फक्त (a) (3) (a) आणि (b) (4) वरीलपैकी सर्व

Consider the following statements :

(a) The functions of the National Human Rights Commission are mainly recommendatory in nature.

(b) No government can ignore its recommendations.

(c) NHRC can visit to jails even without intimation to the State Government.

Which of the above statements is/are **correct** ?

(1) (a) and (c) (2) Only (a) (3) (a) and (b) (4) All three

---

28. खालील बाबींचा विचार करा :

(a) भारतीय संविधानानुसार भारताच्या राष्ट्रपतींना मंत्रिमंडळाच्या सल्ल्यानुसारच कारभार करावा लागतो.

(b) राष्ट्रपती त्या सल्ल्याचा पुनर्विचार करण्यासाठी पुन्हा मंत्रिमंडळाकडे पाठवू शकतात परंतु पुनर्विचारानंतर मंत्रिमंडळाने दिलेला सल्ला राष्ट्रपतीवर बंधनकारक नाही.

पर्यायी उत्तरे :

(1) (a) व (b) दोन्ही बरोबर आहेत. (2) (a) बरोबर व (b) चूक आहे.

(3) (b) बरोबर व (a) चूक आहे. (4) (a) व (b) दोन्ही चूक आहेत.

Consider the following :

(a) The President according to Indian Constitution shall act in accordance with the advice given by the council of Ministers.

(b) The President may require the Council of Ministers to reconsider such advice, but that advice is not binding on the President.

Answer options :

(1) (a) and (b) both are correct. (2) (a) is correct and (b) is incorrect.

(3) (b) is correct and (a) is incorrect. (4) (a) and (b) both are incorrect.

---

29. भारतीय राज्यघटनेची नव्याण्णवावी घटनादुरुस्ती, 2014 __________ या बाबीशी संबंधित आहे.

(1) बांग्लादेश सीमावाद

(2) अनुसूचित जातींसाठीचा राष्ट्रीय आयोग

(3) अनुसूचित जमातींसाठीचा राष्ट्रीय आयोग

(4) सर्वोच्च न्यायालय आणि उच्च न्यायालयातील न्यायाधीशांच्या नेमणूका

The Ninety-ninth amendment Act, 2014 of the Indian Constitution is related to __________.

(1) Bangladesh border dispute

(2) National Commission for Scheduled Castes

(3) National Commission for Scheduled Tribes

(4) Appointments of Supreme Court and High Court Judges

---

30. केंद्र आणि राज्यांमधील संबंधांचे वर्णन मुख्यत: भारतीय राज्यघटनेच्या __________ भागात करण्यात आले आहे.

(1) अकराव्या (2) दहाव्या (3) बाराव्या (4) तेराव्या

Relations between the Union and the States are particularly described in the __________ part of the Indian Constitution.

(1) Eleventh (2) Tenth (3) Twelfth (4) Thirteenth

---

31. नवीन राज्याच्या स्थापनेबाबत खालीलपैकी कोणते विधान **बरोबर नाही** ?

(1) संविधानाने संसदेला राज्यांच्या प्रदेशाची फेररचना त्यांच्या अनुमती किंवा सहमतीविना करण्याचा अधिकार दिला आहे.

(2) या संबंधीचे विधेयक संसदेत राष्ट्रपतीच्या शिफारशीशिवाय मांडता येत नाही.

(3) प्रभावित राज्य किंवा राज्ये मतप्रदर्शन करू शकतील परंतु संसदेच्या ईच्छाशक्तिला विरोध करू शकत नाहीत.

(4) संसदेमध्ये असा ठराव केवळ विशेष बहुमताने मंजूर होवू शकतो.

Which one of the following statements about the formation of new state is **not correct** ?

(1) The constitution empowers the Parliament to alter the territory of the states without their consent or concurrence.

(2) A bill to this effect cannot be introduced in Parliament except on the recommendation of the President.

(3) The affected state or states may express their views but cannot resist the will of Parliament.

(4) In Parliament, such a resolution can be passed only by a special majority.

कच्च्या कामासाठी जागा /SPACE FOR ROUGH WORK

32. खालीलपैकी कुठल्या बाबींसंदर्भात घटनादुरुस्ती करावयाची असल्यास निम्म्यापेक्षा जास्त घटकराज्यांच्या विधीमंडळांची मान्यता आवश्यक असते ?

(a) राज्यघटनेतील कलम 54
(b) सातव्या परिशिष्टातील कोणताही विषय
(c) संसदेमधील राज्यांचे प्रतिनिधित्व
(d) नागरिकत्व - प्रदान अथवा रद्द करणे

वरीलपैकी कोणते वाक्य **बरोबर** आहे/आहेत ?

(1) (c) आणि (d)
(2) (a), (b) आणि (d)
(3) (a), (b) आणि (c)
(4) वरीलपैकी सर्व

An amendment bill to the constitution of India requires to be ratified by legislatures of not less than one half of the states if it seeks to make any change in :

(a) Article 54 of the Constitution.
(b) Any subject in the lists of the Seventh Schedule.
(c) Representation of states in Parliament.
(d) Citizenship-acquisition and termination.

Which of the above sentence is/are **correct** ?

(1) (c) and (d)
(2) (a), (b) and (d)
(3) (a), (b) and (c)
(4) All of the above

33. खालील विधाने लक्षात घ्या :

(a) प्रचलित लोकसभेच्या शेवटच्या अधिवेशनाचा निर्देश 'लेमडक सेशन' या संकल्पनेने केला जातो. निवडणूकीनंतर नवी लोकसभा अस्तित्वात येते आणि मागील लोकसभेचे शेवटचे अधिवेशन होते त्यास ही संकल्पना वापरली जाते.
(b) वर्तमान लोकसभेचे जे सदस्य नव्या लोकसभेत निवडून येवू शकले नाहीत त्यांना 'लेमडक्स' असे म्हटले जाते.
(c) 'लेमडक' ही संकल्पना सर्वप्रथम कॅनडाच्या संसदेत वापरण्यात आली.

वरीलपैकी कोणते विधान **बिनचूक** आहे ?

(1) (a) आणि (c)
(2) (a) आणि (b)
(3) फक्त (a)
(4) कोणतेही नाही

Consider the following statements :

(a) 'Lame duck session' is the last session of the existing Lok Sabha, after a New Lok Sabha has been elected.
(b) Those members of the existing Lok Sabha who could not get reelected to the new Lok Sabha are called 'Lame ducks'.
(c) The concept 'Lame duck' is used first time in the Canadian Parliament.

Which of the above sentence is/are **true** ?

(1) (a) and (c)
(2) (a) and (b)
(3) Only (a)
(4) None of the above

34. खालील विधाने विचारात घ्या :

(a) भारतात, शेषाधिकार हे केंद्राकडे दिले आहेत.

(b) अमेरिकेत, शेषाधिकार हे राज्यांकडे दिले आहेत.

(c) ऑस्ट्रेलियात, शेषाधिकार हे केंद्राकडे दिले आहेत.

(d) कॅनडात, शेषाधिकार हे राज्यांकडे दिले आहेत.

पर्यायी उत्तरे :

(1) (a), (b), (c) (2) (a), (b), (d)

(3) (a), (c) (4) (c), (d)

Consider the following statements :

(a) In India, the residuary powers are given to Union.

(b) In America, the residuary powers are given to States.

(c) In Australia, the residuary powers are given to Union.

(d) In Canada, the residuary powers are given to States.

Answer options :

(1) (a), (b), (c) (2) (a), (b), (d)

(3) (a), (c) (4) (c), (d)

---

35. खालीलपैकी कोणते विधान बरोबर **नाही** ?

(1) संविधानात 'अनुसूचित जाती आणि अनुसूचित जमातीची' व्याख्या दिलेली नाही.

(2) संविधानात 'मागासवर्गाची' व्याख्या दिलेली नाही.

(3) संविधानाने 'अँग्लो इंडियन' समुहाचा अर्थ स्पष्ट केलेला आहे.

(4) पहिला मागासवर्गीय आयोग 1953 साली बी.पी. मंडल यांच्या अध्यक्षतेखाली नियुक्त करण्यात आला होता.

Which one of the following statements is **not** correct ?

(1) There is no definition of SC and ST in the Constitution.

(2) There is no definition of 'backward classes' in the Constitution.

(3) The Anglo-Indian Community is defined by the Constitution.

(4) The First Backward Commission was appointed in 1953 with B.P. Mandal as Chairman.

कच्च्या कामासाठी जागा /SPACE FOR ROUGH WORK

36. मुख्य प्रवाहातील जनसंपर्क प्रसारण माध्यमातील काही महिलांना 'ग्लॅमरस न्यूज अँकर्स' म्हणून ओळखले जाते.

(a) सागरीका घोसे
(b) अंजना ओम कश्यप
(c) निधी राझदाण
(d) श्वेता सिंग

पर्यायी उत्तरे :

(1) फक्त (a), (b), (c) पर्याय योग्य आहेत.
(2) फक्त (b), (c), (d) पर्याय योग्य आहेत.
(3) फक्त (a), (c), (d) पर्याय योग्य आहेत.
(4) वरील सर्व पर्याय योग्य आहेत.

Some of the following Women are known as "Glamorous News Anchors" in the main stream public broadcast media :

(a) Sagrika Ghose
(b) Anjana Om Kashyap
(c) Nidhi Razdan
(d) Sweta Singh

Answer options :

(1) Only (a), (b), (c) options are correct.
(2) Only (b), (c), (d) options are correct.
(3) Only (a), (c), (d) options are correct.
(4) All the above options are correct.

---

37. खालील विधाने विचारात घ्या :

(a) 1971 मध्ये महाराष्ट्रात लोकायुक्त संस्थेची स्थापना करण्यात आली.
(b) लोकायुक्तांची नेमणूक राज्यपाल करतात.
(c) लोकायुक्त पदाचा कार्यकाळ पाच वर्षांचा आहे.
(d) लोकायुक्तांच्या पदच्युतीचा प्रस्ताव फक्त विधान परिषदेतच मांडला जातो.

वरीलपैकी कोणते/ती विधान/ने **बरोबर** आहे/त ?

(1) (a) आणि (d)
(2) (b) आणि (c)
(3) (b), (c) आणि (d)
(4) (a), (b) आणि (c)

Consider the following statements :

(a) In 1971, the Lokayukta body was established in Maharashtra.
(b) Lokayukta is appointed by the Governor.
(c) The term of the Lokayukta is Five years.
(d) The proposal to remove the Lokayukta is initiated only in the Vidhan Parishad.

Which of the statement/s given above is/are **correct** ?

(1) (a) and (d)
(2) (b) and (c)
(3) (b), (c) and (d)
(4) (a), (b) and (c)

---

38. खालीलपैकी कोणते विधान बरोबर **नाही** ?

(1) भारतात तीन वित्तीय स्थायी समित्या आहेत.

(2) स्वातंत्र्य प्राप्तीनंतर अंदाज समिती ही एप्रिल 1950 मध्ये जॉन मथाई यांच्या शिफारशीवरून अस्तित्वात आली.

(3) अंदाज समितीमध्ये केवळ लोकसभेतील 30 पेक्षा जास्त नाहीत इतके सदस्य असतात या समितीमध्ये राज्यसभेला प्रतिनिधित्व नसते.

(4) अंदाज समितीच्या अध्यक्षांची नेमणूक सभापतीकडून होते आणि ते नेहमीच विरोधी पक्षातील असतात.

Which one of the following statements is **NOT** correct ?

(1) There are three Standing Financial Committees in India.

(2) After Independence the Estimate Committee came in to existence in April 1950, on the recommendation of John Mathai.

(3) The Estimate Committee consists of not more than 30 members from Lok Sabha only, the Rajya Sabha has no representation in this committee.

(4) The Chairman of the Estimate Committee is appointed by the Speaker and he is invariably from the opposition party.

---

39. संपूर्ण किंवा जास्तीत जास्त मागासवर्गीय एकाच मतदारसंघात येतील अशी मतदारसंघाची फेररचना करणे, ही शिफारस खालील आयोगाची होती.

(1) 'श्रीकृष्ण आयोग' (2) 'मंडल आयोग'

(3) 'व्यंकटचलैय्या आयोग' (4) 'राजमन्नार आयोग'

Which commission has suggested the reshuffle constituency to bring whole or major backward classes into one election constituency ?

(1) 'Shrikrishna Commission' (2) 'Mandal Commission'

(3) 'Venkatchalaya Commission' (4) 'Rajmannar Commission'

---

40. महाराष्ट्रात साधारणपणे किती प्रकारचे दबावगट आढळुन येतात ?

(1) 01 (2) 05 (3) 03 (4) 10

How many pressure groups in Maharashtra ?

(1) 01 (2) 05 (3) 03 (4) 10

कच्च्या कामासाठी जागा /SPACE FOR ROUGH WORK

41. भारतामध्ये उच्च शिक्षणासाठी ''एकूण नाव नोंदणी प्रमाणासंबंधी'' खालीलपैकी कोणती विधाने **बरोबर** आहेत ?

(a) भारतामध्ये उच्च शिक्षणाचे 'एकूण नाव नोंदणी प्रमाण' 12.4% आहे.

(b) 'एकूण नाव नोंदणी प्रमाण' वेगवेगळ्या राज्यात 10 ते 33.7% या श्रेणीत आहे.

(c) उच्च शिक्षणाचे 'एकूण नाव नोंदणी प्रमाण' देशातील विविध धार्मिक समुदायानुसार बदलत जाते.

(d) भारतातील उच्च शिक्षणासाठी असलेले 'एकूण नाव नोंदणी प्रमाण' हे जगात सर्वांत जास्त आहे.

पर्यायी उत्तरे :

(1) (a), (b), (c) (2) (a), (c), (d) (3) (b), (c), (d) (4) वरील सर्व

Which are the following statements regarding "Gross Enrolment Ratio" for higher education in India are **correct** ?

(a) "Gross Enrolment Ratio" for higher education in India is 12.4%.

(b) "Gross Enrolment Ratio" range between 10 to 33.7% in different state of the country.

(c) "The Gross Enrolment Ratio" for higher education varies among the different religious of the country.

(d) "The Gross Enrolment Ratio" for higher education in India is the highest of the world.

Answer options :

(1) (a), (b), (c) (2) (a), (c), (d) (3) (b), (c), (d) (4) All the above

---

42. खालीलपैकी कोणते मुद्दे ''सर्व शिक्षा अभियाना'' संदर्भात **चुकीचे** आहेत ?

(a) वैश्विक प्राथमिक शिक्षणासाठीचे कार्यक्रम

(b) मूलभूत शिक्षणाच्या माध्यमातून सामाजिक न्याय प्रसार करण्याच्या मार्गातील अडथळा.

(c) केंद्रीय, राज्यीय व स्थानिक शासनाची भागीदारी.

(d) देशभर गुणवत्तेवर आधारित शिक्षणाच्या मागणीला प्रोत्साहन.

पर्यायी उत्तरे :

(1) (a) आणि (d) (2) (a), (c) आणि (d) (3) फक्त (a) (4) फक्त (b)

Which one of the following points is irrelevant with regard to "Sarva Shiksha Abhiyan" ?

(a) A programme for universal elementary education.

(b) A barrier in the way of promoting social justice through basic education.

(c) A partnership between central, state and local government.

(d) A response to the demand for quality based education all over the country.

Answer options :

(1) (a) and (d) (2) (a), (c) and (d) (3) Only (a) (4) Only (b)

---

43. खालील विधाने विचारात घ्या :

(a) राज्यसभेचे अध्यक्ष हे सभागृहाचे सदस्य नसतात.

(b) राज्यसभेचे उपाध्यक्ष राज्यसभेतील सदस्यांकडून निवडले जातात.

(c) उपराष्ट्रपतींच्या पदच्युतीचा प्रस्ताव फक्त राज्यसभेतच प्रथम मांडला जातो.

वरीलपैकी कोणते/ती विधान/ने **बरोबर** आहे/त ?

(1) (a) आणि (b) (2) फक्त (b)

(3) (a), (b) आणि (c) (4) (a) आणि (c)

Consider the following statements :

(a) The Chairman of the Rajya Sabha is not a member of the house.

(b) The Deputy-Chairman of the Rajya Sabha is elected by the members of Rajya Sabha.

(c) The proposal to remove the Vice President is initiated only in the Rajya Sabha.

Which of the statement/s given above is/are **correct** ?

(1) (a) and (b) (2) Only (b)

(3) (a), (b) and (c) (4) (a) and (c)

---

44. एन.टी. रामाराव यांच्या संदर्भात खालील विधाने विचारात घ्या.

(a) ते तेलगु चित्रपटाचे सुप्रसिद्ध नायक होते.

(b) ते तेलगु देसम या पक्षाचे संस्थापक होते.

(c) ते आंध्र प्रदेशचे मुख्यमंत्री होते.

(d) राज्यपाल रामलाल यांना बढती मिळाली.

पर्यायी उत्तरे :

(1) वरील सर्व विधाने बरोबर आहेत. (2) (a), (b), (c) विधाने बरोबर आहेत.

(3) (b) आणि (c) विधाने बरोबर आहेत. (4) (b), (c), (d) विधाने बरोबर आहेत.

Consider the following statements about N.T. Ramarao.

(a) He was a famous super-star of Telgu film industries.

(b) He was a founder of Telgu Desam Party.

(c) He was a Chief-Minister of Andhra Pradesh.

(d) Governor Ramlal got the promotion.

Answer options :

(1) All statements are correct. (2) (a), (b), (c) statements are correct.

(3) (b) and (c) statements are correct. (4) (b), (c), (d) statements are correct.

कच्च्या कामासाठी जागा /SPACE FOR ROUGH WORK

45. खालील विधाने विचारात घ्या :

(a) महाराष्ट्र राज्य मानवी हक्क आयोगाची स्थापना 6 मार्च 2001 रोजी झाली.

(b) महाराष्ट्र राज्य मानवी हक्क आयोगामध्ये एक अध्यक्ष व चार सदस्य असतात.

(c) न्यायमूर्ती विजय चिटणीस हे महाराष्ट्र राज्य मानवी हक्क आयोगाचे पहिले अध्यक्ष होते.

वरीलपैकी कोणते/ती विधान/ने **बरोबर** आहे/त ?

(1) (a) आणि (b) (2) फक्त (b) (3) (b) आणि (c) (4) (a) आणि (c)

Consider the following statements :

(a) The Maharashtra State Human Rights Commission was established on 6th March 2001.

(b) The Maharashtra State Human Rights Commission consist of a Chairperson and four members.

(c) Justice Vijay Chitnis was the First Chairman of the Maharashtra State Human Rights Commission.

Which of the statement/s given above is/are **correct** ?

(1) (a) and (b) (2) Only (b) (3) (b) and (c) (4) (a) and (c)

---

46. भारताच्या महान्यायवादींसंदर्भात खालील विधाने विचारात घ्या :

(a) त्यांच्या नियुक्तिसाठी वयोमर्यादेची अट नाही.

(b) भारताच्या सर्व न्यायालयात उपस्थित राहण्याचा अधिकार आहे.

(c) त्यांच्या पदाचा कार्यकाळ भारताच्या राज्यघटनेने निश्‍चित केलेला आहे.

वरीलपैकी कोणते/ती विधान/ने **बरोबर** आहे/त ?

(1) (a) आणि (b) (2) फक्त (b) (3) (b) आणि (c) (4) (a) आणि (c)

Consider the following statements regarding with the Attorney General of India :

(a) There is no age limit for his appointment.

(b) He shall have right of audience in all the Courts in India.

(c) The term of his office is fixed by the Constitution of India.

Which of the statement/s given above is/are **correct** ?

(1) (a) and (b) (2) Only (b) (3) (b) and (c) (4) (a) and (c)

---

47. स्वातंत्र्योतर माध्यमिक शिक्षणाचा सर्वकष विचार करण्यासाठी आयोग नेमले गेले.

(a) हंटर आयोग (b) सप्रू समिती
(c) मुदलियार आयोग (d) कोठारी आयोग

पर्यायी उत्तरे :

(1) (a) आणि (b) (2) (c) आणि (d)
(3) (b), (c) आणि (d) (4) वरील सर्व

After independance following Commission were setup to examine the all over secondary education.

(a) Hunter Commission (b) Sapru Committee
(c) Mudliyar Commission (d) Kothari Commission

Answer options :

(1) (a) and (b) (2) (c) and (d)
(3) (b), (c) and (d) (4) All the above

---

48. 1993 ला टी.एन. शेषन मुख्य निवडणूक आयुक्त असतांना निवडणूक आयोग त्रिसदस्यीय असल्याचे घोषित करून दोन अतिरिक्त आयुक्त नेमले होते.

(a) एम.एस. गिल (b) जे.एम. लिंगडोह
(c) डी.व्ही.जी. कृष्णमुर्ती (d) व्ही.एस. संपथ

पर्यायी उत्तरे :

(1) (a) आणि (b) योग्य पर्याय आहेत. (2) (a) आणि (c) योग्य पर्याय आहेत.
(3) (c) आणि (d) योग्य पर्याय आहेत. (4) (b) आणि (d) योग्य पर्याय आहेत.

Who of the following were the two additional members appointed on the Election Commission of India after declaring is a three-member commission in 1993 during the regime of T.N. Sheshan as a Chief Commissioner.

(a) M.S. Gil (b) J.M. Lyngdoh
(c) D.V.G. Krishnamurti (d) V.S. Sampath

Answer options :

(1) (a) and (b) options are correct. (2) (a) and (c) options are correct.
(3) (c) and (d) options are correct. (4) (b) and (d) options are correct.

कच्च्या कामासाठी जागा /SPACE FOR ROUGH WORK

49. "एका विशिष्ट पक्षाच्या भ्रष्ट आणि अकार्यक्षम शासनाला संधी देण्यापेक्षा अनेक पक्षाच्या आघाडी सरकारचा योग्य पर्याय :

(a) उत्तम शासन व संतुलित आर्थिक व्यवस्थापनासाठी
(b) राजकीय स्थैर्यासाठी
(c) ते अधिक जबाबदार व पारदर्शी असेल
(d) ते अधिक लोकशाही व संघीय स्वरूपाचे असे

पर्यायी उत्तरे :

(1) (a), (b) योग्य पर्याय आहेत. (2) (a), (b), (d) योग्य पर्याय. आहेत.
(3) (b), (c), (d) योग्य पर्याय आहेत. (4) (c), (d) योग्य पर्याय आहेत.

"Rather than offering a chance to a corrupt and inefficient government of a particular party, the option of a coalition government of several is better".

(a) Good governance and balanced financial management.
(b) Political stability.
(c) It is more accountable and transparent.
(d) It is more democratic and federal.

Answer options :

(1) (a), (b) are correct options. (2) (a), (b), (d) are correct options.
(3) (b), (c), (d) are correct options. (4) (c), (d) are correct options.

---

50. 'आचार संहितेतील' या नियमाच्या कठोर अंमलबजावणीमुळे भारतातील निवडणूकीचे पार रंगरूपच पालटून गेले.

(a) इमारतीच्या भिंतीवर पोस्टर लावू नये व भिंती रंगवू नये.
(b) निवडणूक पूर्व 'ओपिनियन पोल' किंवा 'एक्झिट पोल' बंदीमुळे.
(c) वाहनांवर ध्वनिवर्धक यंत्र लावून प्रचार करू नये.
(d) सरकारी यंत्रणाचा वा वाहनांचा प्रचार कार्यासाठी वापर करू नये.

पर्यायी उत्तरे :

(1) (a) आणि (c) योग्य पर्याय आहेत. (2) (b) आणि (d) योग्य पर्याय आहेत.
(3) (a), (b), (c) योग्य पर्याय आहेत. (4) वरील सर्व योग्य पर्याय आहेत.

The completed face of the Indian election was changed by the strict implementation of the following rules of code of conduct :

(a) Ban on putting posters on walls and painting the walls.
(b) Ban on pre election opinion poll and exit poll.
(c) The use of loud speakers mounted on vehicles during poll campaigns prohibited.
(d) Use of Government mechinery and vehicles for campaigns is prohibited.

Answer options :

(1) (a) and (c) options are correct. (2) (b) and (d) options are correct.
(3) (a), (b), (c) options are correct. (4) All above correct options.

---

51. 'जेम्स लेन प्रकाशित' 'शिवाजी – हिंदू किंग इन इस्लामिक इंडिया' या वादग्रस्त पुस्तकांद्वारे प्रकाशनावर बंदीसाठी महाराष्ट्र शासनावर दबाव आणण्यासाठी आंदोलन करणारी संघटना.

(a) संभाजी ब्रिगेड (b) बजरंग दल

(c) महाराष्ट्र नवनिर्माण सेना (d) विश्व हिंदू परिषद

पर्यायी उत्तरे :

(1) वरील सर्व (2) फक्त (a) आणि (c)

(3) फक्त (b) आणि (d) (4) फक्त (a)

Which of the following organization agitated to pressurise the Maharashtra Government to put ban on a controversial book entitled 'Shivaji-Hindu king in Islamic India" published by James Laines ?

(a) Sambhaji Brigade (b) Bajrang Dal

(c) Maharashtra Nav Nirman Sena (d) Vishwa Hindu Parishad

Answer options :

(1) All of the above (2) Only (a) and (c)

(3) Only (b) and (d) (4) Only (a)

---

52. स्त्री-शिक्षणासंदर्भात 1988-2000 या काळातील राष्ट्रीय धोरणात महिला शिक्षणाची ध्येये कोणती होती ?

(a) 6 ते 14 या वयोगटातील मुलींची गळती थांबविणे.

(b) पुरुषांबरोबरीने महिलांना शिक्षणाची गुणवत्ता स्वरूपाबाबत समान संधी.

(c) शैक्षणिक कार्यक्रमात महिलांना सहभागी होण्यास भाग पाडणे.

(d) शिक्षणप्रक्रियेतील लिंगभेद, पूर्वग्रह दूर करणे.

पर्यायी उत्तरे :

(1) केवळ (a) विधान बरोबर आहे. (2) केवळ (c) विधान बरोबर आहे.

(3) (d) व (c) विधाने बरोबर आहेत. (4) वरीलपैकी सर्व विधाने बरोबर आहेत.

What were the aims and objectives in National Policy of Women's Education from 1988-2000 ?

(a) To stop the dropping of Girl students of 6 to 14 years age from school.

(b) To give the equal opportunities in quality education to Women's in relation to Man.

(c) To compel the women in participation of educational programme.

(d) To Eradicate traditional male, female discrimination in Educational Process.

Answer options :

(1) Only (a) is correct statement. (2) Only (c) is correct statement.

(3) (d) and (c) are correct statements. (4) All the above are correct statements.

कच्च्या कामासाठी जागा /SPACE FOR ROUGH WORK

53. भारतातील प्रमुख राष्ट्रीय पक्ष असलेल्या (B.J.P.) भा.ज.पा. पक्षाच्या 1998 मध्ये 13 महिने टिकलेल्या सरकारला निवडणूकीत खालील संख्येत जागा मिळाल्या होत्या.

(1) 297 (2) 161 (3) 180 (4) 170

One of the Indian National Party 'a Bhartiya Janata Party' which has Govern India 13th months in 1998 has got following seats.

(1) 297 (2) 161 (3) 180 (4) 170

---

54. प्रादेशिक पक्ष हे कोणत्या जनसमूहाचे प्रतिनिधित्व करतात ?

(1) भाषिक/धार्मिक (2) राष्ट्रव्यापी समूह

(3) डावे/उजवे हितसंबंध (4) काडर पार्टी व मासपार्टी

Regional political parties are represent at the following groups :

(1) Language/Religion (2) Nationalist group

(3) Leftist/Rightist Relationship (4) Kadar party and Mass party

---

55. माध्यमिक शिक्षण आयोगाने (मुदलियार आयोग) माध्यमिक शिक्षणविषयक पुढीलप्रमाणे शिफारशी केल्या.

(a) तीन वर्षाचे माध्यमिक व चार वर्षाचे उच्च माध्यमिक शिक्षण.

(b) अध्यापनाचे माध्यम मातृभाषा अथवा प्रादेशिक भाषा.

(c) पदवी अभ्यासक्रम तीन वर्षाचा.

(d) प्रत्येक राज्यात माध्यमिक शिक्षण मंडळ स्थापन करणे.

पर्यायी उत्तरे :

(1) केवळ (a) विधान योग्य आहे. (2) केवळ (c) विधान योग्य आहे.

(3) (b) व (c) विधाने योग्य आहेत. (4) वरीलपैकी सर्व विधाने योग्य आहेत.

Middle School Education Commission (Mudliyar Commission) suggested following middle school reforms :

(a) Three years middle school education and four years higher middle school education.

(b) Mother language or regional language should be medium of teaching.

(c) Three years degree course.

(d) Establish Higher Education Board in each state.

Answer options :

(1) Only (a) statement is correct. (2) Only (c) statement is correct.

(3) (b) and (c) statements are correct. (4) All the above statements are correct.

---

56. भारतीय संविधानाच्या खालीलपैकी कोणत्या कलमान्वये निर्वाचन आयोगाची निर्मिती झाली आहे ?

(1) कलम 356 (2) कलम 370 (3) कलम 324 (4) कलम 351

By which article in Indian Constitution the Election Commission was created ?

(1) Article 356 (2) Article 370 (3) Article 324 (4) Article 351

---

57. भारतीय संविधानातील खालीलपैकी कोणते कलम मुलामुलींना नि:शुल्क व सक्तीचे शिक्षण देण्याचे कबुल करते ?

(1) कलम 30 (2) कलम 31 (3) कलम 45 (4) कलम 30-31

By which section of Indian Constitution gives Free and Compulsory Education to Boys and Girls ?

(1) Section 30 (2) Section 31 (3) Section 45 (4) Section 30-31

---

58. उच्च शिक्षण घेऊनही किमान अपेक्षा पूर्ण न झाल्यामुळे तरुणात येणारी विफलता ही देशाला धोकादायक ठरणारी समस्या कशामुळे निर्माण झाली ?

(a) विद्यापीठाची स्वायत्तता

(b) उच्च शिक्षणाबाबत प्रवेशाचे मुक्तद्वार धोरण

(c) उच्च शिक्षण घेणाऱ्या विद्यार्थ्यांची संख्या व विविध क्षेत्रातील मनुष्यबळाची गरज यांचा मेळ न साधल्यामुळे

(d) विद्यापीठीय शिक्षणाचे माध्यम

पर्यायी उत्तरे :

(1) (a) आणि (b) बरोबर आहेत. (2) (c) आणि (d) बरोबर आहेत.

(3) (b) आणि (c) बरोबर आहेत. (4) (a) आणि (d) बरोबर आहेत.

Even after completing higher education, when youth find that their minimum expectations are also not fulfilled, they become disappointed what is the reason behind this disappointment harmful to nation.

(a) Autonomy of University.

(b) Opendoor policy about admission in higher education.

(c) Due to the imbalance between the number of higher education taking students and the requirement of manpower in different field.

(d) The medium of University Education.

Answer options :

(1) (a) and (b) are correct. (2) (c) and (d) are correct.

(3) (b) and (c) are correct. (4) (a) and (d) are correct.

कच्च्या कामासाठी जागा /SPACE FOR ROUGH WORK

59. 'दर्पण' या मुद्रित प्रसारण माध्यमाचा खालील बाबींशी संबंध **नाही**.

(a) भारतीय भाषांमधून प्रकाशित होणारे पहिले वृत्तपत्र.

(b) हे वृत्तपत्र राजा राम मोहन रॉय यांनी सुरू केले.

(c) हे वृत्तपत्र बाळ शास्त्री जांभेकर यांनी सुरू केले.

(d) भारतातील पहिले मराठी वृत्तपत्र.

पर्यायी उत्तरे :

(1) (a) आणि (b) पर्याय योग्य आहेत.
(2) (c) आणि (d) पर्याय योग्य आहेत.
(3) (b) आणि (d) पर्याय योग्य आहेत.
(4) (a), (b) आणि (d) पर्याय योग्य आहेत.

'Darpan' a print media is **not** related to which of the following facts ?

(a) The first newspaper published in Indian Languages.

(b) Raja Ram Mohan Roy started this newspaper.

(c) Bal Shastri Jambhekar started this newspaper.

(d) The first Marathi newspaper in India.

Answer options :

(1) (a) and (b) options are correct.
(2) (c) and (d) options are correct.
(3) (b) and (d) options are correct.
(4) (a), (b) and (d) options are correct.

---

60. 21 व्या शतकात वर्तमानपत्रांनी समाजाला काय द्यावे. याबद्दलची यादी अमेरिकन कमिशनने दिली होती. त्यातील काही महत्वाच्या बाबी :

(a) टिका व टिप्पणीसाठी चर्चा मंडळ.

(b) सत्य, व्यापक, बुद्धिमान असा, त्यांना अर्थ देणाऱ्या संदर्भात दिवसाच्या घटनांचा गोषवारा.

(c) समाजाच्या ध्येयांचे व मूल्यांचे सादरीकरण व स्पष्टीकरण.

(d) समाजातील मतदार गटांचे प्रतिनिधिक चित्र पुढे आणणे.

पर्यायी उत्तरे :

(1) केवळ विधान (a) बरोबर आहे.
(2) केवळ (b), (c) विधाने बरोबर आहेत.
(3) केवळ (d) विधान बरोबर आहे.
(4) वरीलपैकी सर्व विधाने बरोबर आहेत.

What should be given to society by Newspaper in 21st century 'American Commission' noted following important points :

(a) To establish committee for discussing criticism and suggestion.

(b) To explain truth, intelligence, description in a particular whole day in that Newspaper.

(c) Presentation and explanation of societies aims and values.

(d) To clear the picture of citizen's group in a representative manner.

Answer options :

(1) Only statement (a) is correct.
(2) (b), (c) statements are correct.
(3) Only (d) statement is correct.
(4) All the above statements are correct.

---

61. संविधान अमलात आल्यापासून 10 वर्षाच्या आत 14 वर्षाखालील सर्व मुलामुलींना मोफत व सक्तीचे शिक्षण मिळण्याची सोय झाली पाहिजे असा संविधानिक निर्देश होता :

(a) मूलभूत अधिकाराचा (b) धोरण निर्देशक तत्वाचा
(c) मूलभूत कर्तव्याचा (d) 1947 च्या भारतीय स्वातंत्र्याच्या कायद्याचा

पर्यायी उत्तरे :

(1) (a) आणि (c) (2) (b) आणि (d) (3) फक्त (a) (4) फक्त (b)

According to the direction of constitution, all the boy's and girl's below 14 years, should got free and compulsory education within the period of 10 years after the implementation of constitution.

(a) Fundamental Rights. (b) Directive Principles of State Policy.
(c) Fundamental Duties. (d) In the 1947 Act of Indian Freedom.

Answer options :

(1) (a) and (c) (2) (b) and (d) (3) Only (a) (4) Only (b)

62. उच्च शिक्षणासंदर्भात 'राधाकृष्णन आयोगाने' शिफारशी केल्यानंतरही काही प्रश्न अजुनही थंड बस्त्यात असलेले दिसतात ते खालीलप्रमाणे :

(a) महाविद्यालयांना स्वायत्त दर्जाची शिफारस
(b) परिक्षेतील गैरप्रकारांना आळा घालण्यासाठी उपाययोजना नसणे
(c) विना अनुदान तत्व
(d) उच्च शिक्षणातील संशोधनाचा ढासळलेला दर्जा

पर्यायी उत्तरे :

(1) केवळ (a) विधान बरोबर आहे.
(2) केवळ (b) विधान बरोबर आहे.
(3) (b), (c) व (a) विधाने बरोबर आहेत.
(4) वरीलपैकी सर्व विधाने बरोबर आहेत.

Following are the suggestions suggested by 'Radhakrishnan Commission' not Executed by Government.

(a) To give autonomous position to colleges.
(b) To prepare plan's to stop malpractices in examination.
(c) Non-grant system in College Education.
(d) Decreasing quality in Higher Education Research.

Answer options :

(1) Only (a) statement is correct.
(2) Only (b) statement is correct.
(3) (b), (c) and (a) statements are correct.
(4) All the above statements are correct.

कच्च्या कामासाठी जागा /SPACE FOR ROUGH WORK

63. महाराष्ट्रातील 'शुगर-लॉबी' ही खालील पातळीवर कार्य करणारी संघटना आहे :

(1) कार्यकारी मंडळाच्या पातळीवर (2) न्यायालयीन पातळीवर

(3) विधिमंडळ पातळीवरील कार्यक्षेत्र (4) यापैकी एकही नाही

'Sugar - Lobby' in Maharashtra is organisation working on following level function :

(1) Executive Committee Level (2) Judicial Level

(3) Legislative Level (4) None of the above

---

64. भारतात खुल्या व नि:पक्ष वातावरणात निवडणूका घेण्यासाठी खालीलपैकी कोणती समस्या कारणीभूत आहे ?

(a) खोटे मतदान करणे (b) दहशतीसाठी गुंडांना उभे करणे

(c) मतदान केंद्र ताब्यात घेणे (d) निवडणूकीत काळ्या पैश्याचा वापर

पर्यायी उत्तरे :

(1) केवळ विधान (a) बरोबर आहे. (2) केवळ विधान (c) बरोबर आहे.

(3) (b) आणि (c) विधाने बरोबर आहेत. (4) वरीलपैकी सर्व विधाने बरोबर आहेत.

Which was the reason to abstract the free and fair election in India ?

(a) Fake Voting (b) To give ticket to criminalise candidate

(c) Booth Capturing (d) Use of black money in election

Answer options :

(1) Only (a) statement is correct. (2) Only (c) statement is correct.

(3) (b) and (c) statements are correct. (4) All above the statements are correct.

---

65. भारतीय राज्यघटनेच्या कोणत्या कलमान्वये समान न्याय व गरिबांना मोफत कायदेशीर सहाय्य देण्याची तरतूद करण्यात आली आहे ?

(1) कलम - 44 A (2) कलम - 48 (3) कलम - 39 A (4) कलम - 48 A

Under which Article of Indian Constitution, the provision is made for "Equal Justice" and free legal aid to the poor ?

(1) Article - 44 A (2) Article - 48 (3) Article - 39 A (4) Article - 48 A

---

66. भारतातील सार्वत्रिक निवडणुकांमध्ये कोणत्या वर्षी मतदारांचे वय 21 वरून 18 वर्षे करण्यात आले ?

(1) वर्ष - 1984 (2) वर्ष - 1989 (3) वर्ष - 1980 (4) वर्ष - 1991

In which year the Voting Right age was reduced from 21 to 18 year ?

(1) Year - 1984 (2) Year - 1989 (3) Year - 1980 (4) Year - 1991

---

67. निवडणूका नि:पक्षपाती व स्वतंत्रपणे होण्यासाठी निवडणूक आयोग खालील कार्य करते :

(a) खासदारांशी चर्चा करणे.

(b) पंतप्रधानांच्या मर्जीने निवडणूकीची रूपरेषा ठरविणे.

(c) मतदारसंघाच्या मर्यादा ठरविणे.

(d) संबंधित पक्षाला आणि व्यक्तीला निवडणूक चिन्ह प्रदान करणे.

पर्यायी उत्तरे :

(1) फक्त विधान (a) बरोबर आहे. (2) फक्त विधान (b) बरोबर आहे.

(3) फक्त विधान (c) बरोबर आहे. (4) (c) आणि (d) विधाने बरोबर आहेत.

Following are the functions of Election Commission to conduct Impartial and Independent Election :

(a) Discussion with M.P.

(b) Organise Election Programme with consolation of Prime Minister.

(c) To decide the limits of electoral constituency.

(d) To give election sign to the political party and individual.

Answer options :

(1) Only (a) is correct statement. (2) Only (b) is correct statement.

(3) Only (c) is correct statement. (4) (c) and (d) statements are correct.

---

68. खालीलपैकी कोणती व्यक्ती भारतीय वृत्तपत्र परिषदेची अध्यक्ष राहिलेली **नाही** ?

(1) न्यायमूर्ती श्री. एन.एन. ग्रोवर (2) न्यायमूर्ती श्री. एन.एन. सेन

(3) न्यायमूर्ती श्री. आर.एस. सरकारीया (4) वरीलपैकी एकही नाही

Which of the following persons is **not** remained President at Indian Press Council ?

(1) Justice - Mr. N.N. Grover (2) Justice - Mr. N.N. Sen

(3) Justice - Mr. R.S. Sarkariya (4) None of the above

कच्च्या कामासाठी जागा /SPACE FOR ROUGH WORK

69. घटकराज्यातील मान्यताप्राप्त पक्ष असा दर्जा प्राप्त होण्यासाठी खालीलपैकी महत्वाच्या अटी पुढीलप्रमाणे :

(a) तो पक्ष 5 वर्षापासून सतत राजकीय कार्य करत असावा.

(b) पक्ष प्रमुख उच्च राजघराण्याशी संबंधित असावा.

(c) अस्तित्वात असलेल्या लोकसभेत 25 पैकी 1 व विधानसभेत दर 30 पैकी 1 सभासद निवडून गेलेला असावा.

(d) लोकसभेत पक्षाची एक स्त्री-उमेदवार निवडून गेलेली असावी.

पर्यायी उत्तरे :

(1) केवळ विधान (a) बरोबर आहे. (2) (b) व (c) ही विधाने बरोबर आहेत.

(3) (a) व (c) ही विधाने बरोबर आहेत. (4) वरीलपैकी एकही नाही.

Following are the condition's for recognition as a state regional political party :

(a) The party should function from last five years in that state.

(b) Party head should be related to monarchy.

(c) In Lok Sabha out of 25 members 1 member and in Legislative assembly for each 30 members one member should be elected.

(d) One lady member should be elected from that party to Lok Sabha.

Answer options :

(1) Only statement (a) is correct. (2) (b) and (c) statements are correct.

(3) (a) and (c) statements are correct. (4) None of the above.

---

70. खालील विधाने लक्षात घ्या :

(a) विशिष्ट आदेश जारी करण्याचा उच्च न्यायालयाचा कलम 226 मधील अधिकार ऐच्छिक असून तो नाकारता येतो.

(b) बंदी प्रत्यक्षीकरणाचा आदेश शासकिय पदाधिकाऱ्यांबरोबरच खाजगी व्यक्तींवरही बजावता येतो.

वरीलपैकी कोणते विधान **बिनचूक** आहे ?

(1) फक्त (a) (2) (a) आणि (b)

(3) फक्त (b) (4) (a) व (b) दोन्हीही नाही

Consider the following statements :

(a) A remedy under Article 226 is discretionary and hence High Court may refuse to exercise its Writ Jurisdiction.

(b) The Writ of habeas corpus can be passed against both public authorities as well as private individuals.

Which of the statements given above is/are **correct** ?

(1) (a) only (2) Both (a) and (b)

(3) (b) only (4) Neither (a) nor (b)

कच्च्या कामासाठी जागा /SPACE FOR ROUGH WORK

71. खालील विधाने विचारात घ्या :(महाराष्ट्राच्या संदर्भात)

(a) मुख्य कार्यकारी अधिकाऱ्यास जिल्ह्यातील कोणत्याही पंचायत समितीच्या सभांना हजर राहता येते.

(b) जिल्हा परिषदेतील वर्ग-एक आणि वर्ग-दोनच्या अधिकाऱ्यांना तीन महिन्यापर्यंत अनुपस्थिती रजा मंजूर करण्याचा अधिकार मुख्य कार्यकारी अधिकाऱ्यास असतो.

(c) जिल्हा परिषदेच्या विशेष सभेत एकूण सदस्यांपैकी तीन-चतुर्थांश सदस्यांनी बहुमताने ठराव मंजूर केल्यास मुख्य कार्यकारी अधिकाऱ्यास राज्यशासन परत बोलावू शकते.

वरीलपैकी कोणते विधान/ने **सत्य** आहेत ?

(1) (a) (2) (a), (b) (3) (c) (4) वरील सर्व

Consider the following statements (with reference to Maharashtra) :

(a) Chief Executive Officer of Zilla Parishad shall attend any meeting of Panchayat Samiti in a District.

(b) Chief Executive Officer has the power to grant absent leave up to three months to class-I and class-II officers of Zilla Parishad.

(c) If the three-fourth of the total Councillors of Zilla Parishad passed a resolution to recall Chief Executive Officer in a special meeting, the State Government can withdraw him.

Which of the above statements is/are **true** ?

(1) (a) (2) (a), (b) (3) (c) (4) All above

---

72. राज्यपालांचे योग्य *घटनात्मक स्थान* असे आहे :

(1) राज्यपाल पंतप्रधानांच्या सल्ल्यानुसार कार्य करतात.

(2) राज्यपाल भारताच्या राष्ट्रपतींच्या सल्ल्यानुसार कार्य करतात.

(3) राज्यपाल राज्याच्या मुख्यमंत्र्यांच्या सल्ल्यानुसार कार्य करतात.

(4) राज्यपाल राज्याच्या मंत्रिमंडळाच्या सल्ल्यानुसार कार्य करतात.

The correct *constitutional position* regarding Governor is that the ________.

(1) Governor acts on the advice of the Prime Minister

(2) Governor acts on the advice of the President of India

(3) Governor acts on the advice of the Chief Minister of the State

(4) Governor acts on the advice of the Council of Ministers of the State

---

कच्च्या कामासाठी जागा /SPACE FOR ROUGH WORK

73. *भारतीय संविधानातील तरतुदीनुसार* खालीलपैकी कोणते विधान **बिनचूक** आहे ?

(1) मंत्र्यामध्ये खातेवाटप हे मुख्यमंत्री ठरवितात.

(2) जेंव्हा मुख्यमंत्री राजीनामा देतात तेंव्हा संपूर्ण मंत्रिमंडळ बरखास्त होते.

(3) राज्यशासनाच्या सर्व प्रमुख धोरणात्मक घोषणा या मुख्यमंत्र्याकडून केल्या जातात.

(4) राज्याच्या कारभाराच्या प्रशासनासंबंधिचे मंत्रिपरिषदेचे सर्व निर्णय व विधी विधानाकरता आलेले सर्व प्रस्ताव राज्याच्या राज्यपालास कळवणे हे मुख्यमंत्र्याचे कर्तव्य असेल.

Which one of the following statements is **accurate** *in terms of the Constitution of India* ?

(1) The Chief Minister decides the allocation of portfolios among the Ministers.

(2) When the Chief Minister resigns, the Council of Ministers gets dissolved.

(3) All the principal policy announcements of the state government are made by the Chief Minister.

(4) It shall be the duty of the Chief Minister to communicate to the Governor of the state all decisions of the Council of Ministers relating to the administration of the affairs of the state and proposals for legislation.

---

74. मुंबईच्या शेरीफची नियुक्ती __________ कालावधीसाठी असते.

(1) एक वर्षाच्या (2) दोन वर्षाच्या

(3) तीन वर्षाच्या (4) चार वर्षाच्या

Sheriff of Mumbai is appointed for a term of __________.

(1) one year (2) two years

(3) three years (4) four years

---

75. खालीलपैकी कोणी भारतामध्ये जिल्हाधिकारी कार्यालयाची निर्मिती केली ?

(1) लॉर्ड कॉर्नवालीस (2) वॉरेन हेस्टिंग्ज

(3) सायमन कमिशन (4) सर चार्लस मेटकाफ

Who among the following created the office of a District Collector in India ?

(1) Lord Cornwallis (2) Warren Hastings

(3) Simon Commission (4) Sir Charles Metcalfe

---

76. मुख्य सचिव आणि केन्द्रीय मंत्रिमंडळ सचिव यांच्याबाबतीत खालीलपैकी कोणती विधाने **बरोबर** आहेत ?

(a) दोघेही आपापल्या कार्यकारी प्रमुखांचे प्रमुख सल्लागार आहेत.

(b) दोघेही आपापल्या मंत्रिमंडळाचे सचिव आहेत.

(c) दोघेही आपापल्या सचिवालयांचे म्हणजे राज्य आणि केन्द्रीय सचिवालयाचे प्रशासकीय प्रमुख आहेत.

(d) दोघांचेही कामे व अधिकार समान आहेत.

पर्यायी उत्तरे :

(1) (a), (b) आणि (c) (2) (b), (c) आणि (d)

(3) (a) आणि (b) फक्त (4) (a) आणि (d) फक्त

Which of the following statements about Chief Secretary and Union Cabinet Secretary are **correct** ?

(a) Both are Chief advisors of their respective Chief executive.

(b) Both are Secretaries to their respective Cabinets.

(c) Both are the administrative heads of their respective secretariates i.e. state and central secretariat.

(d) The powers and functions of both are equal.

Answer options :

(1) (a), (b) and (c) (2) (b), (c) and (d)

(3) (a) and (b) only (4) (a) and (d) only

---

77. खालीलपैकी कोणत्या समितीने पंचायत समितीमध्ये 'सरपंच परिषद' असावी अशी शिफारस केली आहे ?

(1) वसंतराव नाईक समिती (2) पी. बी. पाटील समिती

(3) एल.एन. बोंगीरवार समिती (4) डॉ. एल.एम. सिंघवी समिती

Which of the following committee suggested that a 'Sarpanch Parishad' should be in Panchayat Samiti ?

(1) Vasantrao Naik Committee (2) P.B. Patil Committee

(3) L.N. Bongirwar Committee (4) Dr. L.M. Singhavi Committee

कच्च्या कामासाठी जागा / SPACE FOR ROUGH WORK

78. जिल्हा ग्रामीण विकास यंत्रणेचे प्रमुख म्हणून कोण कार्य करतो ?

(1) प्रकल्प संचालक (2) उपजिल्हाधिकारी

(3) मुख्य कार्यकारी अधिकारी (4) जिल्हाधिकारी

Who performed duty as Chief of District Rural Development Agency ?

(1) Project Director (2) Deputy Collector

(3) Chief Executive Officer (4) Collector

79. जिल्हा परिषदेमध्ये _________ विषय समित्या असतात.

(1) 5 (2) 7 (3) 9 (4) 11

There are _________ subject committees in Zilla Parishad.

(1) 5 (2) 7 (3) 9 (4) 11

80. महानगरपालिकेच्या आयुक्तांबाबत खालीलपैकी कोणते विधान बरोबर **नाही** ?

(1) ते महानगरपालिकेचे प्रमुख प्रशासक असतात.

(2) त्यांची नेमणूक व बदली केवळ राज्यशासनच करू शकते.

(3) एकूण नगरसेवकांच्या दोन-तृतीयांश बहुमताने ठराव करून त्यांना पदावरुन परत बोलाविता येते.

(4) त्यांना महानगरपालिका निलंबित करू शकत नाही.

Which one of the following statements about Municipal Commissioner is **NOT** correct ?

(1) He is the Chief Administrator of the Corporation.

(2) He is appointed and transferred by the State Government only.

(3) He can be withdraw from office by a resolution of two-third majority of the total Councillors.

(4) He cannot be suspended by the Corporation.

81. 74 व्या घटनादुरुस्ती कायदा 1992 बाबत खालील तरतूदी विचारात घ्या :

(a) नगरपालिकांना कायदेशीर दर्जा

(b) प्रभाग (Ward) समित्या

(c) जिल्हा नियोजन समित्या

(d) नगर पालिकेच्या अध्यक्षाची प्रत्यक्ष (सरळ) निवडणूक

वरीलपैकी कोणती तरतूद/तरतुदी **बरोबर** आहे/आहेत ?

(1) फक्त (a) (2) (b) आणि (c)

(3) (a), (b) आणि (c) (4) (b), (c) आणि (d)

Consider the following provisions with respect to the 74th Amendment Act 1992 ?

(a) Legal status to the Municipalities.

(b) Ward Committees.

(c) District Planning Committees.

(d) Direct elections of Chairperson of a Municipality.

Which of the about positions is/are **correct** ?

(1) Only (a) (2) (b) and (c)

(3) (a), (b) and (c) (4) (b), (c) and (d)

82. 'जिल्हाधिकारी हा शासनाचे नेत्र आणि त्याची जीव्हा आहे.' हे विधान ________ यांनी केले.

(1) लॉर्ड कॉर्नवालीस (2) सर जॉर्ज कॉम्पबेल

(3) रॅमसे मॅक्डोनॉल्ड (4) व्ही.टी. कृष्णमाचारी

'Collector is the eye of the government and its tongue'. The statement made by ________.

(1) Lord Cornwallis (2) Sir George Compbell

(3) Ramsay Macdonald (4) V.T. Krishnamachari

---

83. जोड्या जुळवा :

	मुख्य मंत्री		**कार्यकाळ**
(a)	व्ही.पी. नाईक	(i)	03.06.85 ते 06.03.86
(b)	शिवाजीराव पाटील निलंगेकर	(ii)	20.11.62 ते 24.11.63
(c)	मारोतराव कन्नमवार	(iii)	05.12.63 ते 20.02.75
(d)	सुधाकरराव नाईक	(iv)	25.06.91 ते 22.02.93

पर्यायी उत्तरे :

	(a)	**(b)**	**(c)**	**(d)**
(1)	(i)	(ii)	(iii)	(iv)
(2)	(ii)	(iv)	(i)	(iii)
(3)	(iv)	(iii)	(ii)	(i)
(4)	(iii)	(i)	(ii)	(iv)

Match the list :

	Chief Minister		**Tenure**
(a)	V.P. Naik	(i)	03.06.85 to 06.03.86
(b)	Shivajirao Patil Nilangekar	(ii)	20.11.62 to 24.11.63
(c)	Marotrao Kannamwar	(iii)	05.12.63 to 20.02.75
(d)	Sudhakarrao Naik	(iv)	25.06.91 to 22.02.93

Answer options :

	(a)	**(b)**	**(c)**	**(d)**
(1)	(i)	(ii)	(iii)	(iv)
(2)	(ii)	(iv)	(i)	(iii)
(3)	(iv)	(iii)	(ii)	(i)
(4)	(iii)	(i)	(ii)	(iv)

कच्च्या कामासाठी जागा /SPACE FOR ROUGH WORK

84. नागपूर कराराच्या कोणत्या तरतूदी आहेत ?

(a) विकास व प्रशासनासाठी महाराष्ट्राचे तीन विभाग (i) महाविदर्भ (ii) मराठवाडा (iii) राज्याचा उर्वरित भाग.

(b) मराठवाड्याच्या विकासाकडे विशेष लक्ष.

(c) उच्च न्यायालयाचे मुख्यपीठ मुंबई येथे तर दुसरे पीठ नागपूर येथे.

(d) नागपूर येथे विधीमंडळाचे एक अधिवेशन राहील.

पर्यायी उत्तरे :

(1) फक्त (a), (b), (c) (2) फक्त (a), (c), (d)

(3) फक्त (c), (d), (b) (4) वरीलपैकी सर्व

Which are the provisions of Nagpur Pact ?

(a) Maharashtra have three regions for development and administration (i) Mahavidarbha (ii) Marathwada (iii) Remaining region of state.

(b) Special care for development of Marathwada.

(c) Main bench of High Court at Mumbai and second bench at Nagpur.

(d) One session of Legislature will be arrange at Nagpur.

Answer options :

(1) Only (a), (b), (c) (2) Only (a), (c), (d)

(3) Only (c), (d), (b) (4) All of the above

---

85. __________ व्या घटनादुरुस्तीनुसार, राज्यपाल अँग्लो इंडियन समूहासाठी एका सदस्याची नियुक्ती विधान सभेत आवश्यक असल्यास करू शकतात.

(1) 21 (2) 22 (3) 23 (4) 24

According to __________ amendment of Constitution, Governor can appoint one member of Anglo-Indian in the Legislative Assembly if it is necessary.

(1) 21st (2) 22nd (3) 23rd (4) 24th

---

86. फाझल अली कमिशनचे सदस्य __________ होते.

(a) के.एम. पण्णीकर (b) हृदयनाथ कुंझरू

(c) यशवंतराव चव्हाण (d) अण्णा डांगे

पर्यायी उत्तरे :

(1) फक्त (a), (b) (2) फक्त (c), (d)

(3) फक्त (b), (c) (4) वरीलपैकी सर्व

Members of the Fazal Ali Commission were __________.

(a) K.M. Pannikar (b) Hrudaynath Kunjaru

(c) Yashwantrao Chavan (d) Anna Dange

Answer options :

(1) Only (a), (b) (2) Only (c), (d)

(3) Only (b), (c) (4) All of the above

---

87. खालील विधाने विचारात घ्या :

(a) ऑगस्ट 1989, मध्ये राजीव गांधी शासनाने नगरपालिका विधेयक लोकसभेमध्ये मांडले होते.

(b) लोकसभेमध्ये जरी हे विधेयक मंजूर झाले तरी राज्यसभेमध्ये ऑक्टोबर 1989, मध्ये नामंजूर झाले त्यामुळे ते रद्द झाले.

(c) सप्टेंबर 1990 मध्ये व्ही. पी. सिंग शासनाने सुधारित नगरपालिका विधेयक लोकसभेमध्ये मांडले परंतु ते मंजूर झाले नाही आणि शेवटी लोकसभेच्या विसर्जनामुळे ते रद्द झाले.

पर्यायी उत्तरे :

(1) विधाने (a), (b) बरोबर आहेत. (2) विधाने (b), (c) बरोबर आहेत.

(3) फक्त विधान (c) बरोबर आहे. (4) विधाने (a), (b), (c) बरोबर आहेत.

Consider the following statements :

(a) In August 1989, the Rajiv Gandhi Government introduced the Nagarpalika Bill in the Lok-Sabha.

(b) Although the Bill was passed in the Lok-Sabha it was defeated in the Rajya Sabha in October 1989 and hence lapsed.

(c) In September 1990, the V.P. Singh Government introduced revised Nagarpalika Bill in the Lok Sabha but not passed and finally lapsed due to dissolution of the Lok Sabha.

Answer options :

(1) Statements (a), (b) are correct. (2) Statements (b), (c) are correct.

(3) Only statement (c) is correct. (4) Statements (a), (b), (c) are correct.

88. पंचायतीच्या मुख्य कार्यासंबंधी पुढीलपैकी कोणते विधान **योग्य** आहे ?

(a) आर्थिक विकास आणि सामाजिक न्यायासाठी योजना तयार करणे.

(b) आर्थिक विकास आणि सामाजिक न्यायासाठी योजनाची अंमलबजावणी करणे.

पर्यायी उत्तरे :

(1) केवळ (a) (2) केवळ (b)

(3) दोन्हीही (4) एकही नाही

Which of the following statement is **correct** regarding key functions of the Panchayats ?

(a) The preparation of plans for economic development and social justice.

(b) The implementation of schemes for economic development and social justice.

Answer options :

(1) Only (a) (2) Only (b)

(3) Both (4) Neither

कच्च्या कामासाठी जागा /SPACE FOR ROUGH WORK

89. मुख्य सचिव हे राज्य प्रशासनासंदर्भात सर्व बाबीवर मुख्यमंत्र्यांचे _________ म्हणून कार्यरत असतात.

(1) सल्लागार (2) प्रमुख सल्लागार

(3) समन्वयक (4) सहाय्यक

The Chief Secretary acts as the _________ of the Chief Minister on all matters of state administration.

(1) Advisor (2) Principal advisor

(3) Co-ordinator (4) Assistant

---

90. ''महाराष्ट्र जिल्हा परिषद व पंचायत समिती अधिनियम 1961'' नुसार पंचायत समितीचे सभापती व उपसभापती यांची निवड करणाऱ्या प्रथम सर्वसाधारण सभेचे अध्यक्ष कोण असतात ?

(1) आयुक्त (2) उप–आयुक्त

(3) जिल्हाधिकारी अथवा त्यांचा प्रतिनिधी (4) उपजिल्हाधिकारी

Who preside the meeting to elect the Panchayat Samiti Sabhapati and Up-Sabhapati in first general meeting according to "Maharashtra Zilla Parishad and Panchayat Samiti Act, 1961" ?

(1) Commissioner (2) Deputy-Commissioner

(3) Collector or his nominee (4) Deputy Collector

---

91. **योग्य** कथन/कथने ओळखा :

(a) राज्यामध्ये मंत्र्यांची संख्या, मुख्यमंत्र्यांसह, 12 पेक्षा कमी असू नये.

(b) अनुच्छेद 168 नुसार, राज्यपाल हा राज्य विधिमंडळाचा एक भाग आहे.

पर्यायी उत्तरे :

(1) कथन (a) बरोबर आहे.

(2) कथन (b) बरोबर आहे.

(3) कथने (a) आणि (b) बरोबर आहेत.

(4) कथने (a) आणि (b) चुकीचे आहेत.

Select the **correct** statement/statements :

(a) The number of Ministers, including the Chief Minister, in state shall not be less than twelve.

(b) According to the Article 168, the Governor is a part of the state legislature.

Answer options :

(1) Statement (a) is correct.

(2) Statement (b) is correct.

(3) Statements (a) and (b) are correct.

(4) Statements (a) and (b) are incorrect.

---

92. जिल्हा परिषदेच्या सर्व प्रकारच्या सर्वसाधारण सभांसाठी गणपूर्ती संख्या ही एकूण सदस्य संख्येच्या ________ एवढी असते.

(1) $\frac{1}{2}$ सदस्य संख्या (2) $\frac{1}{3}$ सदस्य संख्या

(3) $\frac{1}{4}$ सदस्य संख्या (4) $\frac{1}{10}$ सदस्य संख्या

The quorum for all types of General Meetings of Zilla Parishad is ________ of the total number of members of Z.P.

(1) $\frac{1}{2}$ number of members (2) $\frac{1}{3}$ number of members

(3) $\frac{1}{4}$ number of members (4) $\frac{1}{10}$ number of members

---

93. नगरपालिकांच्या संदर्भात 74 व्या घटनादुरुस्ती मधील तरतुदीनुसार खालीलपैकी कोणती विधाने **सत्य** आहेत ?

(a) 2 लाख लोकसंख्येकरीता प्रभाग समिती असावी.

(b) व्यक्तीचे वय 21 वर्षापेक्षा कमी आहे म्हणून तो निवडणूकीसाठी अपात्र ठरत नाही.

(c) लहान नागरी क्षेत्रासाठी नगरपरिषद असेल.

(d) 12 व्या परिशिष्टामध्ये नगरपालिकांची 20 कार्ये समाविष्ट आहेत.

पर्यायी उत्तरे :

(1) (a), (c) आणि (d) (2) (a), (b) आणि (d) (3) केवळ (c) (4) (c) आणि (d)

Which of the following is **true** about the Provisions of the 74th Amendment Act for Municipalities ?

(a) Wards committees, for wards with Populations of two lakhs.

(b) No person shall be disqualified on the ground that he is less than 21 years of age.

(c) A Municipal Council for smaller Urban area.

(d) The Twelfth Schedule contain 20 functional items for the Municipalities.

Answer options :

(1) (a), (c) and (d) (2) (a), (b) and (d) (3) Only (c) (4) (c) and (d)

कच्च्या कामासाठी जागा /SPACE FOR ROUGH WORK

94. माहिती अधिकार अधिनियम 2005 च्या तरतुदीनुसार त्रयस्थ व्यक्तीला दुसरे अपिल किती कालावधीमध्ये दाखल करता येते ?

(1) 30 दिवस (2) 60 दिवस

(3) 90 दिवस (4) वरीलपैकी काहीही नाही

What is the period prescribed for filing Second appeal by the third party under the Right to Information Act, 2005 ?

(1) 30 days (2) 60 days

(3) 90 days (4) None of the above

---

95. पंचायत एक्सटेन्शन ऑफ शेड्यूल्ड एरीया (PESA) कायदा, 1996 च्या अंतर्गत ग्रामसभांना पुढील अधिकार मिळाले :

(a) लघु वन उत्पादनाची मालकी

(b) ग्रामीण बाजाराचे व्यवस्थापन

(c) कनिष्ठ जातींवर वर्चस्व गाजविणे

(d) सामाजिक वर्तन आणि प्रथांचे नियंत्रण

पर्यायी उत्तरे :

(1) (a), (b), (c) (2) केवळ (a), (b)

(3) केवळ (c), (d) (4) वरील सर्व

Under Panchayat Extension of Scheduled Area (PESA) Act, 1996; Gram Sabha are powered by :

(a) Ownership of Minor Forest Produce

(b) Management of Village Markets

(c) To dominate lower castes

(d) Regulating social behaviours and customs

Answer options :

(1) (a), (b), (c) (2) Only (a), (b)

(3) Only (c), (d) (4) All of the above

---

96. जिल्हा परिषद अध्यक्षांच्या 30 दिवसापेक्षा अधिक ते 90 दिवसापर्यंत रजेस कोण मंजूरी देतो ?

(1) राज्य शासन (2) स्थायी समिती

(3) जिल्हा परिषद (4) मुख्य कार्यकारी अधिकारी

Who sanctioned more than 30 days upto 90 days leave of President of Zilla Parishad ?

(1) State Government (2) Standing Committee

(3) Zilla Parishad (4) Chief Executive Officer

---

97. महाराष्ट्र प्रशासकीय सुधारणा समिती (1968) च्या शिफारशीनुसार राज्य सरकारने सचिवालयामध्ये ________ पद्धतीचा स्विकार केला.

(1) सहाय्यक अधिकारी (2) सल्लागार समिती

(3) कक्ष अधिकारी (4) मुख्य अधिकारी

On the recommendation of the Administrative Reforms Committee of Maharashtra (1968) the State Government adopted ________ Pattern in the Secretariat.

(1) Assistant Officer (2) Advisory Committee

(3) Desk Officer (4) Chief Officer

---

98. नियमित ग्रामसभा बैठकांव्यतिरिक्त जादा अथवा विशेष बैठक/बैठका भरविण्याचा अधिकार कोणास आहे ?

(1) सरपंच (2) गट विकास अधिकारी

(3) मुख्य कार्यकारी अधिकारी (4) वरील सर्वांना

Who has the power to call a special or extra meeting(s) of Gram Sabha, instead of regular meetings ?

(1) Sarpanch (2) Block Development Officer

(3) Chief Executive Officer (4) All above

कच्च्या कामासाठी जागा /SPACE FOR ROUGH WORK

99. जोड्या लावा :

	'अ'		'ब'
(a)	लॉर्ड मेयोचा ठराव	(i)	1870
(b)	लॉर्ड रिपनचा ठराव	(ii)	1888
(c)	बॉम्बे म्युनिसिपल ॲक्ट	(iii)	1907
(d)	विकेंद्रीकरण आयोग	(iv)	1882

पर्यायी उत्तरे :

	(a)	(b)	(c)	(d)
(1)	(i)	(iv)	(ii)	(iii)
(2)	(i)	(iv)	(iii)	(ii)
(3)	(iv)	(i)	(ii)	(iii)
(4)	(iv)	(i)	(iii)	(ii)

Match the pairs :

	'A'		'B'
(a)	Resolution of Lord Meyo	(i)	1870
(b)	Resolution of Lord Ripon	(ii)	1888
(c)	Bombay Municipal Act	(iii)	1907
(d)	Decentralisation Commission	(iv)	1882

Answer options :

	(a)	(b)	(c)	(d)
(1)	(i)	(iv)	(ii)	(iii)
(2)	(i)	(iv)	(iii)	(ii)
(3)	(iv)	(i)	(ii)	(iii)
(4)	(iv)	(i)	(iii)	(ii)

---

100. 'तकावी' अथवा 'तगाई' काय आहे ?

(1) पाणी कर
(2) कृषी कर्ज
(3) जलसंधारण कर
(4) कालवा कर

What is 'Taqavi' or 'Tagai' ?

(1) Water tax
(2) Agricultural loans
(3) Irrigation tax
(4) Canal tax

---

101. खालीलपैकी कोण 'अखिल भारतीय सेवांचे जनक' म्हणून ओळखले जातात ?

(1) डॉ. बी.आर. आंबेडकर (2) वल्लभभाई पटेल

(3) जवाहरलाल नेहरू (4) डॉ. राजेंद्र प्रसाद

Who among the following has been regarded as the 'Father of All India Services' ?

(1) Dr. B.R. Ambedkar (2) Vallabhbhai Patel

(3) Jawaharlal Nehru (4) Dr. Rajendra Prasad

---

102. भारताच्या नियंत्रक व महालेखापरिक्षकाबाबत खालील विधाने विचारात घ्या :

(a) केन्द्र व राज्यांच्या महसूलातून होणाऱ्या खर्चाचे लेखा-परीक्षण करणे.

(b) संसदेने मंजूर केलेल्या रकमेपेक्षा जास्त रक्कम केन्द्र शासनाकडून काढण्यात आलेली नाही याची खात्री करणे.

(c) केन्द्र आणि राज्याच्या आर्थिक देवाण-घेवाणीतील बिनचूकपणा अथवा अन्य बाबतीत मतप्रदर्शन करणे.

(d) खर्चातील नियम व अधिनियमाच्या अनियमिततेची प्रकरणे निदर्शनास आणणे.

सदरहू विधानांपैकी कोणती **बरोबर** आहेत ?

(1) (a) आणि (b) (2) (b), (c) आणि (d)

(3) (a), (c) आणि (d) (4) (a), (b), (c) आणि (d)

Consider the following statements about the CAG of India :

(a) Audits all expenditures from the revenues of the Union and the States.

(b) Ensures that total withdrawal by the Union Government do not exceed the amounts approved by the Parliament.

(c) Comment on correctness or otherwise of Financial Transaction of the Union and the States.

(d) Points out cases of non compliance of rules and regulations in the expenditure.

Which of these statements are **correct** ?

(1) (a) and (b) (2) (b), (c) and (d)

(3) (a), (c) and (d) (4) (a), (b), (c) and (d)

कच्च्या कामासाठी जागा / SPACE FOR ROUGH WORK

103. जोड्या लावा.

	समिती/आयोग		अध्यक्ष
(a)	भा.प्र.से. अधिकाऱ्यांच्या सेवातंर्गत प्रशिक्षण मूल्यांकन	(i)	पी.सी. होटा
(b)	नागरी सेवा सुधारणा	(ii)	एम्.एम्. पूंछी
(c)	दुसरा प्रशासकीय सुधारणा आयोग	(iii)	युगंधर
(d)	केंद्र – राज्य संबंधाबाबत दुसरा आयोग	(iv)	विरप्पा मोईली

पर्यायी उत्तरे :

	(a)	(b)	(c)	(d)
(1)	(i)	(ii)	(iii)	(iv)
(2)	(iv)	(i)	(iii)	(ii)
(3)	(iii)	(i)	(iv)	(ii)
(4)	(iii)	(ii)	(iv)	(i)

Match the pairs :

	Committee/Commission		Chair-person
(a)	To review in - service training of IAS officers	(i)	P.C. Hota
(b)	Civil Service Reforms	(ii)	M.M. Punchhi
(c)	Second Administrative Reforms Commission	(iii)	Yugandhar
(d)	Second Commission on Centre-State Relations	(iv)	Veerappa Moily

Answer options :

	(a)	(b)	(c)	(d)
(1)	(i)	(ii)	(iii)	(iv)
(2)	(iv)	(i)	(iii)	(ii)
(3)	(iii)	(i)	(iv)	(ii)
(4)	(iii)	(ii)	(iv)	(i)

---

104. भारताच्या अर्थ मंत्रालयाच्या आय-व्यय विभागाचे भाग हे आहेत :

(a) महसूल विभाग

(b) नागरी खर्च विषयक विभाग

(c) अंदाज पत्रकीय विभाग

(d) संरक्षण विषयक खर्चाचा विभाग

पर्यायी उत्तरे :

(1) (a), (b), (c) (2) (b), (c), (d) (3) (a), (c), (d) (4) (a), (b), (d)

The parts of Revenue and Expenditure department of Indian Finance Ministry are :

(a) The Revenue Division

(b) The Civil Expenditure Division

(c) Budget Division

(d) The Defence Expenditure Division

Answer options :

(1) (a), (b), (c) (2) (b), (c), (d) (3) (a), (c), (d) (4) (a), (b), (d)

---

105. 'यशदाची' उद्दिष्टे ही आहेत :

(a) राज्य शासनाच्या आर्थिक व सामाजिक कार्याच्या विकासासाठी आधुनिक व्यवस्थापन शास्त्राला एक मुख्य साधन म्हणून प्रोत्साहन देणे.

(b) व्यवस्थापकीय कौशल्याचा विकास करणे.

(c) संघटकीय कार्यक्षमतेचा विकास करणे.

(d) नेतृत्व आणि निर्णय निर्धारण क्षमतेचा विकास करणे.

पर्यायी उत्तरे :

(1) (a), (b), (c)
(2) (a), (b), (d)
(3) (b), (c), (d)
(4) वरील सर्व

The objectives of YASHADA are :

(a) To promote modern management science as a major instrument for development of economic and social activities of State Government.
(b) To develop managerial skills.
(c) To develop organizational capability.
(d) To develop leadership and decision making ability.

Answer options :

(1) (a), (b), (c)
(2) (a), (b), (d)
(3) (b), (c), (d)
(4) All of the above

---

106. 'अखिल भारतीय सेवे' संबंधी खालील विधाने विचारात घ्या :

(a) त्या ब्रिटीश राजवटीची निर्मिती आहे.

(b) त्या केंद्र आणि राज्यांसाठी सामाईक असतात.

(c) त्या केंद्र आणि राज्य शासनांना जोडणारा मौल्यवान दुवा उपलब्ध करतात.

(d) त्या अखिल भारतीय स्तरावर समान शैक्षणिक पात्रता आणि एकाच वेतन श्रेणीने भरती केल्या जातात.

पर्यायी उत्तरे :

(1) विधाने (a), (b) बरोबर आहेत
(2) विधाने (b), (c), (d) बरोबर आहेत
(3) विधाने (a), (d) बरोबर आहेत
(4) विधाने (a), (b), (c), (d) बरोबर आहेत

Consider the following statements regarding 'All India Services' :

(a) Are the product of the British Rule.
(b) Are common to both Union and the States.
(c) Provides a valuable link between the Union and the State Governments.
(d) Are recruited on an All India basis with common qualifications and uniform scales of pay.

Answer options :

(1) Statements (a), (b) are correct.
(2) Statements (b), (c), (d) are correct.
(3) Statements (a), (d) are correct.
(4) Statements (a), (b), (c), (d) are correct.

कच्च्या कामासाठी जागा /SPACE FOR ROUGH WORK

107. खालीलपैकी कोणते **सत्य** आहे?

(a) राष्ट्रीय प्रशासन संस्था 1959 मध्ये स्थापन करण्यात आली.

(b) राष्ट्रीय प्रशासन संस्थेचे 1974 साली 'लाल बहादुर शास्त्री राष्ट्रीय प्रशासन संस्था' असे नामकरण करण्यात आले.

(c) केंद्रीय पोलीस प्रशिक्षण महाविद्यालयाचे 1975 - 76 साली 'सरदार वल्लभभाई पटेल राष्ट्रीय पोलीस संस्था' असे नामकरण करण्यात आले.

पर्यायी उत्तरे :

(1) (a), (b) (2) (a), (b), (c) (3) (a) आणि (c) (4) (a) फक्त

Which of the following are **true** ?

(a) The National Academy of Administration was setup in 1959.

(b) The National Academy of Administration was renamed as 'Lal Bahadur Shastri National Academy of Administration' in 1974.

(c) The Central Police Training College was renamed as "Sardar Vallabhbhai Patel National Police Academy" in 1975-76.

Answer options :

(1) (a), (b) (2) (a), (b), (c) (3) (a) and (c) (4) (a) only

---

108. खालील विधाने विचारात घ्या :

(a) 'नागरी सेवा' (Civil Service) हा शब्दप्रयोग सर्वप्रथम ईस्ट इंडिया कंपनीच्या नोकरवर्गासाठी वापरला गेला.

(b) आय सी एस (ICS) चे ब्रिटीशांची नागरी सेना असेही वर्णन केले गेले.

(c) अनुच्छेद 309 सर्वोच्च न्यायालय आणि उच्च न्यायालयांच्या नोकर वर्गास लागू होत नाही.

वरीलपैकी कोणती विधाने **बरोबर** आहेत?

(1) (a), (b) (2) (b), (c) (3) (a), (c) (4) वरील सर्व

Consider the following statements :

(a) The term 'Civil Service' was first used for employees of the 'East India Company'.

(b) The ICS also described as a Civilian British Army.

(c) Article 309 did not apply employees of the Supreme Court and High Courts.

Which of the above statements are **correct** ?

(1) (a), (b) (2) (b), (c) (3) (a), (c) (4) All above

कच्च्या कामासाठी जागा / SPACE FOR ROUGH WORK

109. लोकलेखा समितीबाबत खालीलपैकी कोणते **सत्य** आहे ?

(a) ती सर्वात जुनी आर्थिक समिती आहे.

(b) तिचे वर्णन अंदाज समितीची 'जुळी बहिण' असे केले जाते.

(c) तिचे निष्कर्ष हे पूर्वलक्षी स्वरूपाचे (Ex-post facto) असतात.

(d) तिचे कार्य हे केवळ शव विच्छेदनाचे आहे.

पर्यायी उत्तरे :

(1) (a), (b), (c) (2) (b), (c), (d) (3) (a), (c), (d) (4) (a), (b), (c), (d)

Which of the following are **true** about the Public Account Committee ?

(a) It is the oldest Financial Committee.

(b) It is described as the 'twin-sister' of the Estimate Committee.

(c) Its findings are ex-post facto.

(d) Its work is only post mortem.

Answer options :

(1) (a), (b), (c) (2) (b), (c), (d) (3) (a), (c), (d) (4) (a), (b), (c), (d)

---

110. नवीन अखिल भारतीय सेवांची निर्मिती __________ करू शकतात.

(1) संसद ठराव करून (2) संसद कायदा तयार करून

(3) राष्ट्रपती आदेश पारित करून (4) केंद्रीय लोकसेवा आयोग ठराव करून

A new All India Services can be created by __________.

(1) a resolution of the Parliament (2) an Act of Parliament

(3) an order of the President (4) a resolution of U.P.S.C.

---

111. भारताच्या संचित निधीतून देयके (Payments) देण्यासाठी __________ द्वारे अधिकृत केले जाते.

(1) वित्त विधेयक (2) विनियोजन अधिनियम

(3) वित्तीय अधिनियम (4) संचित निधी अधिनियम

Payments from the Consolidated Fund of India are authorised by the :

(1) Money Bill (2) Appropriation Act

(3) Finance Act (4) Consolidated Fund Act

कच्च्या कामासाठी जागा /SPACE FOR ROUGH WORK

112. LBSNAA बाबत **योग्य** विधाने ओळखा :

(a) नॅशनल अकॅडमी ऑफ अॅडमिनीस्ट्रेशन (NAA) ची स्थापना 1959 मध्ये करण्यात आली होती.

(b) ऑक्टोबर, 1972 मध्ये NAA चे नामांतर 'लाल बहादुर शास्त्री अकॅडमी ऑफ अॅडमिनीस्ट्रेशन' असे करण्यात आले.

(c) सप्टेंबर, 1975 मध्ये 'नॅशनल' हा शब्द अकॅडमीला जोडण्यात आला.

पर्यायी उत्तरे :

(1) (a), (b) (2) (a), (c)

(3) (b), (c) (4) वरीलपैकी सर्व

Select the **correct** statements about LBSNAA :

(a) National Academy of Administration was established in 1959.

(b) In October, 1972 NAA name changed to 'Lal Bahadur Shastri Academy of Administration'.

(c) In September, 1975 the word 'National' was added to the Academy.

Answer options :

(1) (a), (b) (2) (a), (c)

(3) (b), (c) (4) All of the above

---

113. योग्य विधाने ओळखा – (भारताचे नियंत्रक व महालेखा परीक्षक) :

(a) नियंत्रक व महालेखा परिक्षकांचे कार्यालय 1920 मध्ये स्थापन झाले.

(b) त्यांची नेमणूक राष्ट्रपतीद्वारे केली जाते.

(c) तो सर्व प्रकारच्या बाह्य प्रभाव व दबावापासून मुक्त असतो.

(d) तो भारतीय लेखांकन व लेखापरीक्षा विभागाचा प्रशासकीय प्रमुख असतो.

पर्यायी उत्तरे :

(1) (a), (b), (c) (2) (a), (b), (d) (3) (b), (c), (d) (4) (a), (c), (d)

Select the **correct** statements (Comptroller and Auditor General of India) :

(a) The office of the Comptroller and Auditor General has been established in 1920.

(b) He is appointed by President.

(c) He is free from every kind of extraneous influence and pressure.

(d) He is administrative head of the Indian Audit and Accounts Departments.

Answer options :

(1) (a), (b), (c) (2) (a), (b), (d) (3) (b), (c), (d) (4) (a), (c), (d)

कच्च्या कामासाठी जागा / SPACE FOR ROUGH WORK

114. भारतीय अभियांत्रिकी सेवेची शिफारस ________ केली होती.

(1) प्रथम केंद्रीय वेतन आयोगाने (2) दुसऱ्या केंद्रीय वेतन आयोगाने

(3) पाचव्या केंद्रीय वेतन आयोगाने (4) तिसऱ्या केंद्रीय वेतन आयोगाने

Indian Engineering Service was recommended by :

(1) First Central Pay Commission (2) Second Central Pay Commission

(3) Fifth Central Pay Commission (4) Third Central Pay Commission

---

115. **योग्य** विधाने ओळखा - (सार्वजनिक उपक्रमावरील समिती) :

(a) सार्वजनिक उपक्रमावरील समितीची स्थापना 1964 मध्ये करण्यात आली होती.

(b) सध्या समितीमध्ये लोकसभेतून 10 सदस्य आणि राज्यसभेतून 5 सदस्य असतात.

(c) समिती ही नियंत्रक व महालेखा परिक्षकांचा सार्वजनिक उपक्रमावरील अहवाल तपासते.

पर्यायी उत्तरे :

(1) (a) आणि (b) (2) (a) आणि (c)

(3) (b) आणि (c) (4) वरीलपैकी एकही नाही

Select the **correct** statements (Public Undertakings Committee) :

(a) Public Undertaking Committee was setup in 1964.

(b) Now committee consists of 10 members from Lok Sabha and 5 members from Rajya Sabha.

(c) Committee examine the reports of Controller and Auditor General on Public Undertakings.

Answer options :

(1) (a) and (b) (2) (a) and (c)

(3) (b) and (c) (4) None of the above

---

116. प्रशिक्षणाची *उद्दिष्ट्ये* विचारात घ्या :
   (a) नोकरवर्गाच्या कार्यक्षमतेत वाढ करणे.
   (b) कार्यक्षम–लायक अधिकाऱ्यांची दुसरी फळी निर्माण करणे.
   (c) सनदी सेवकांना जनतेप्रती जबाबदार बनविणे.
   (d) सनदी सेवकांची मानसिक, नैतिक आणि आध्यात्मिक क्षमता वाढविणे.
   वरीलपैकी कोणती विधाने **बरोबर** आहेत ?
   (1) (a) आणि (d) (2) (a), (b) आणि (d)
   (3) (a), (c) आणि (d) (4) वरील सर्व
   Consider the *objectives* of the training :
   (a) to improve the efficiency of the employees.
   (b) to build-up is second line of competent officers.
   (c) to make the civil servants people oriented.
   (d) to develop mental, moral and spiritual capacity of civil servants.
   Which of the above statements are **correct** ?
   (1) (a) and (d) (2) (a), (b) and (d)
   (3) (a), (c) and (d) (4) All above

---

117. भारतात सरकारी कर्मचाऱ्यांसाठी आचारसंहिता म्हणजे :
   (a) सेवेतील सचोटी
   (b) सेवेतील अनुशासन
   (c) सेवेत वेळेत कार्य करणे
   (d) सेवेत असताना राजकारणापासून तटस्थता
   पर्यायी उत्तरे :
   (1) (a), (b), (c) विधाने योग्य आहेत.
   (2) (a), (c), (d) विधाने योग्य आहेत.
   (3) (a), (b), (d) विधाने योग्य आहेत.
   (4) वरील सर्व विधाने योग्य आहेत.
   The code of conduct of the Public Personnel in India is to mention :
   (a) Integrity in the service
   (b) Discipline in the service
   (c) Work in time in the service
   (d) Neutrality in politics in the service
   Answer options :
   (1) (a), (b), (c) statements are correct.
   (2) (a), (c), (d) statements are correct.
   (3) (a), (b), (d) statements are correct.
   (4) All above statements are correct.

---

118. पदप्रवेश प्रशिक्षणाच्या पुढील तीन प्रमुख पायऱ्या असतात :

(a) पायाभूत प्रशिक्षण

(b) संस्थात्मक किंवा व्यावसायिक प्रशिक्षण

(c) सेवाअंतर्गत प्रशिक्षण

(d) जिल्हा किंवा क्षेत्र प्रशिक्षण

पर्यायी उत्तरे :

(1) (a), (b), (c) (2) (a), (b), (d) (3) (a), (c), (d) (4) (b), (c), (d)

Induction training has following three main stages :

(a) Foundation training

(b) Institutional or professional training

(c) In service training

(d) District or field training

Answer options :

(1) (a), (b), (c) (2) (a), (b), (d) (3) (a), (c), (d) (4) (b), (c), (d)

---

119. भारतीय वनसेवेची निर्मिती कधी करण्यात आली ?

(1) 1 एप्रिल 1947 (2) 1 जुलै 1951 (3) 1 जून 1961 (4) 1 जुलै 1966

When the Indian Forest Service was created ?

(1) 1 April 1947 (2) 1 July 1951 (3) 1 June 1961 (4) 1 July 1966

---

120. भारताच्या नियंत्रक व महालेखा परिक्षकाला संविधानाच्या __________ या कलमांद्वारे विशेष दर्जा दिला गेला आहे.

(1) 115 ते 121 (2) 263 ते 268 (3) 140 ते 150 (4) 148 ते 151

The Comptroller and Auditor General of India has been given special status by the Constitution under Article __________.

(1) 115 to 121 (2) 263 to 268 (3) 140 to 150 (4) 148 to 151

कच्च्या कामासाठी जागा /SPACE FOR ROUGH WORK

121. पर्यावरण संरक्षण अधिनियम 1986, प्रमाणे ''पर्यावरण'' शब्दाच्या अर्थामधे खालीलपैकी कोणत्या अंगभूत घटकाचा समावेश होत नाही ?

(1) अजैवीक घटक (2) जैवीक घटक

(3) ऊर्जा घटक (4) सामाजिक घटक

As per Environmental Protection Act 1986, Environment does not consist following component ________.

(1) Non - Living Component (2) Living Component

(3) Energy Component (4) Social Component

---

122. कौटुंबिक हिंसाचारापासून महिलांचे संरक्षण अधिनियम 2005 प्रमाणे जर कोणत्याही संरक्षण अधिकाऱ्याने पुरेसे कारण नसताना दंडाधिकाऱ्यांनी दिलेल्या संरक्षण आदेशाची अंमलबजावणी करण्यात कसूर केली किंवा त्याबाबतचे कर्तव्य पार पाडण्यास नकार दिला तर तो गुन्हा असून त्यासाठी कोणती शिक्षा आहे ?

(1) एक वर्षपर्यंत कारावास किंवा 20,000 रुपयापर्यंत दंड किंवा दोन्हीही.

(2) 3 वर्षे कारावास

(3) ₹ 50,000 दंड

(4) 18 महिने कारावास किंवा ₹ 5,000 किंवा दोन्हीही अशा शिक्षा होतील.

As per the Protection of Women from Domestic Violence Act 2005, if any protection officer fails or refuses to discharge his duties as directed by the magistrate in the protection order without any sufficient cause, he shall be punished with :

(1) Imprisonment upto one year or Fine upto ₹ 20,000 or both.

(2) Imprisonment for 3 years.

(3) Fine of ₹ 50,000

(4) 18 months imprisonment or ₹ 5,000 fine or both.

---

123. माहितीचा अधिकार अधिनियम 2005 प्रमाणे सर्वोच्च न्यायालयाचे सक्षम अधिकारी म्हणजे ________ हे होत.

(1) महालेखा परीक्षक (2) महान्याय प्रतिनिधी

(3) भारताचे प्रमुख न्यायमूर्ती (4) भारताचे राष्ट्रपती

As per Right to Information Act, 2005 Competent Authority means ________ in the case of the Supreme Court.

(1) Auditor General (2) Attorney General

(3) Chief Justice of India (4) President of India

---

124. भ्रष्टाचार प्रतिबंधक अधिनियम 1988, प्रमाणे जर सरकारी सेवक अप्रामाणीकपणे किंवा फसवणूकीने त्यांच्याकडे विश्वासाने सोपवलेली मालमत्ता किंवा सरकारी नोकर म्हणून त्यांच्या नियंत्रणाखाली असलेल्या मालमत्तेची अफरातफर करतात अथवा व्यक्तीगत उपयोगात आणतात, तर असे कृत्य _________ आहे.

(1) अतिक्रमण (2) अपघात

(3) गुन्हेगारी गैरवर्तणूक (4) चोरी

As per Prevention of Corruption Act, 1988. If a Public Servant dishonestly or fraudulently misappropriates or otherwise converts for his own use any property entrusted to him or under his control as a public servant is said to commit an offence of _________.

(1) Tress pass (2) Accident

(3) Criminal misconduct (4) Theft

---

125. महिलांचे कौटुंबिक हिंसाचारापासून संरक्षण करण्यासाठी प्रतिबंधक नियम _________ रोजी अंमलात आले.

(1) 24 ऑक्टोबर 2005 (2) 8 मार्च 2006

(3) 26 ऑक्टोबर 2006 (4) 10 डिसेंबर 2005

The Protection of Women From Domestic Violence Rules came into Force _________.

(1) 24th October 2005 (2) 8th March 2006

(3) 26th October 2006 (4) 10th December 2005

---

126. माहितीचा अधिकार अधिनियम, 2005 च्या अंतर्गत खालीलपैकी कोण मुख्य माहिती आयुक्ताला शपथ देतात ?

(1) पंतप्रधान (2) राष्ट्रपती

(3) राज्यपाल (4) भारताचे सरन्यायाधीश

Who amongst the following administers the oath of office of Chief Information Commissioner under Right to Information Act, 2005 ?

(1) The Prime Minister (2) The President

(3) The Governor (4) Chief Justice of India

---

127. ग्राहक संरक्षण अधिनियम, 1986 अंतर्गत ग्राहक म्हणून गृहित धरण्यासाठी व्यक्तीने खालीलपैकी कोणत्या बाबींची पूर्तता करणे आवश्यक नाही ?

(1) त्याला सेवा पुरविली गेली असावी.

(2) त्याने कुणाकडून सेवा घेतली असावी.

(3) सेवा घेण्यासाठी त्याने मोबदला दिला असावा.

(4) सेवा घेण्यासाठी त्याने संबंधित अधिकाऱ्याची संमती घेतली असावी.

Which of the following condition need not be satisfied by a person to claim himself as consumer under Consumer Protection Act, 1986 ?

(1) Service should have been rendered to him

(2) Service should be hired by him

(3) For hiring service, he should have paid consideration

(4) For hiring service, he must have obtain consent of concerned authority

---

कच्च्या कामासाठी जागा /SPACE FOR ROUGH WORK

128. खालीलपैकी कार्यालयीन गोपनीयतेच्या कायदा, 1923 च्या कोणत्या कलमान्वये प्रत्येक व्यक्तिचे कर्तव्य आहे की, पोलीस अधिकाऱ्यांनी एखाद्या गुन्ह्यांशी संबंधित माहिती मागितली, तर ती देणे ?

(1) कलम 8 (2) कलम 7 (3) कलम 10 (4) कलम 9

Under which of the following section of the Official Secrets Act, 1923, it is the duty of every person to give Information on demand to Police Officer as to Commission of Offences ?

(1) Section 8 (2) Section 7 (3) Section 10 (4) Section 9

---

129. खालीलपैकी कोणती विधाने **बरोबर** आहेत ?

(a) कार्यालयीन गोपनियतेचा कायदा 1923 मधील कलम 2(3) प्रमाणे 'कागदपत्र' मधे कागदपत्राचा भाग समाविष्ट आहे.

(b) माहितीचा अधिकार अधिनियम 2005 मधील कलम 2(f) व (i) च्या 'माहिती' व 'रेकॉर्ड' म्हणजे कोणतेही कागदपत्र.

पर्यायी उत्तरे :

(1) फक्त वाक्य (a) बरोबर आहे.
(2) फक्त वाक्य (b) बरोबर आहे.
(3) वाक्य (a) व (b) दोन्हीही बरोबर आहेत.
(4) वाक्य (a) व (b) दोन्हीही चूक आहेत.

Which of the following statements are **true** ?

(a) According to section 2(3) of the Official Secrets Act 1923, 'document' includes part of a document.

(b) According to section 2(f) and (i) of RTI Act 2005, 'information' and 'record' includes any document.

Answer options :

(1) Only statement (a) is correct.
(2) Only statement (b) is correct.
(3) Statements (a) and (b) both are correct.
(4) Statements (a) and (b) both are false.

---

130. राज्याच्या कोणत्याही कारभारासंबंधिच्या अप्रकाशित शासकीय दप्तरामधून उपलब्ध होणारा कोणताही पुरावा देण्यास परवानगी :

(1) कुठलाही राज्यसरकारचा कर्मचारी/अधिकारी देऊ शकतो.
(2) पोलीस अधिकारी देऊ शकतो.
(3) मुख्यमंत्री देऊ शकतो.
(4) संबंधित विभागाचा मुख्य अधिकारी देऊ शकतो.

No one shall be permitted to give any evidence derived from unpublished records relating to any affairs of state, except with the permission of the :

(1) Any Government officer
(2) Police officer
(3) Chief Minister of the State
(4) Officer at the Head of the Department Concerned

---

131. 'प्रमाणन अधिकारी' म्हणजे कलम ________ अन्वये डिजीटल सही प्रमाणपत्र देण्यासाठी जिला लायसन्स देण्यात आले आहे अशी व्यक्ती.

(1) 48 (2) 35 (3) 24 (4) 26

'Certifying Authority' means a person who has been granted a licence to issue a Digital Signature Certificate Under Section ________.

(1) 48 (2) 35 (3) 24 (4) 26

---

132. जन सेवक जो अनुसूचित जाती किंवा अनुसूचित जमातीचा नाही आणि ज्याने अनुसूचित जाती आणि अनुसूचित जमाती (अत्याचार प्रतिबंध) अधिनियम, 1989 अंतर्गत अत्याचारा संबंधित गुन्हा केला आहे, त्याला कमीत कमी ________ कारावासाची शिक्षा होऊ शकते.

(1) एक वर्ष (2) सहा महिने (3) दोन वर्ष (4) तीन वर्ष

Who ever not being a member of a SC or a ST and being a public servant, commits any offence of atrocities defined under SC and ST (Prevention of Atrocities) Act, 1989 shall be punishable with imprisonment' for a term not less than ________.

(1) one year (2) six months (3) two years (4) three years

---

133. नागरी हक्क संरक्षण अधिनियम, 1955 अंतर्गत कोणत्याही दलित महिलेचा सार्वजनिक पूजेच्या ठिकाणी ती अस्पृश्य आहे ह्या कारणासाठी प्रवेश निषिद्ध केला असल्यास खालीलपैकी कोणती शिक्षा नेमून दिली आहे ?

(1) एक ते सहा महिन्याचा कारावास आणि ₹ 100 ते 500 पर्यंत दंड

(2) सहा महिन्याचा कारावास आणि ₹ 600 दंड

(3) तीन ते सहा महिन्याचा कारावास आणि ₹ 600 दंड

(4) सहा महिन्याचा कारावास आणि ₹ 100 दंड

Which of the following punishment is prescribed under Protection of Civil Rights Act, 1955 for preventing a Dalit woman from entering any place of public worship on ground of untouchability ?

(1) Imprisonment between one to six months and fine between ₹ 100 to 500.

(2) Imprisonment of six months and fine of ₹ 600.

(3) Imprisonment between 3 to 6 months and fine of ₹ 600.

(4) Imprisonment of six months and fine of ₹ 100.

कच्च्या कामासाठी जागा /SPACE FOR ROUGH WORK

134. माहिती तंत्रज्ञान अधिनियम, 2000 च्या कलम 66-A मध्ये ________ याबाबत उल्लेख आहे.

(1) दळणवळणाच्या या माध्यमातून आक्षेपार्ह संदेश पाठविल्यास शिक्षा

(2) संगणकातील मुळ दस्तांमध्ये फेरफार करणे

(3) सायबर दहशतवादाकरिता शिक्षा

(4) संगणक प्रणालीचा वापर करून तोतयेपणाने लबाडी केल्यामुळे शिक्षा

Section 66-A of the Information Technology Act, 2000, speaks about ________.

(1) Punishment for sending offensive messages through Communication Service

(2) Tampering with computer source document

(3) Punishment for Cyber Terrorism

(4) Punishment for Cheating by personation by using computer resources

---

135. पर्यावरण संरक्षण अधिनियम 1986 च्या कलम 5 नुसार केंद्र सरकारने जारी केलेल्या निर्देशामुळे व्यथित झालेल्या व्यक्ती सध्या ________ येथे अपिल दाखल करू शकतात.

(1) जिल्हा न्यायालय (2) उच्च न्यायालय

(3) सर्वोच्च न्यायालय (4) राष्ट्रीय हरित न्यायालय

Any person being aggrieved by the directions issued by the Central Government under Sec. 5 of Environment Protection Act, 1986, presently may file Appeal to the ________.

(1) District Court (2) High Court

(3) Supreme Court (4) National Green Tribunal

---

136. अनुसूचित जाती आणि अनुसूचित जमाती (अत्याचार प्रतिबंध) अधिनियम, 1989 अंतर्गतचे गुन्हे चालविण्यासाठी खालीलपैकी कोणत्या न्यायालयाचा अधिनियमात उल्लेख केला आहे ?

(1) मानवाधिकार न्यायालय (2) जलद गती न्यायालय

(3) विशेष न्यायालय (4) सत्र न्यायालय

Which of the following Court is mentioned under the enactment to try the offences under the Scheduled Castes and the Scheduled Tribes (Prevention of Atrocities) Act, 1989 ?

(1) Human Rights Court (2) Fast Track Court

(3) Special Court (4) Court of Session

---

137. 'कायद्याचे राज्य' या तत्वाचे आद्यप्रवर्तक कोण होते ?

(1) सर एडवर्ड कोक (2) मॉन्टेस्क्यू

(3) जेम्स I (4) मेडीसन

Who was the originator of the principle of 'Rule of Law' ?

(1) Sir Edward Coke (2) Montesquieu

(3) James I (4) Medison

---

138. अनुसूचित जाती आणि अनुसूचित जमाती (अत्याचार प्रतिबंध) नियम 1995, नियम 8 नुसार राज्य शासनाने राज्य मुख्यालयात एका _________ ची स्थापना करावी.

(1). संरक्षण होम (2) संरक्षण सेल

(3) संरक्षण कमिटी (4) संरक्षण यूनिट

As per rule 8 of Scheduled Castes and Scheduled Tribes (Prevention of Atrocities) Rules, 1995, the State Government shall setup at a state headquarter a _________.

(1) Protection home (2) Protection cell

(3) Protection committee (4) Protection unit

---

139. "प्रमाणबद्ध गुप्त प्रणाली" म्हणजे सुरक्षित चाव्यांच्या जोडीची यंत्रणा ज्यात _________ ही अंकीय स्वाक्षरी निर्माण करते.

(1) स्वाक्षरी चावी (2) अंकीय चावी

(3) मान्यताप्राप्त चावी (4) व्यक्तीगत चावी (खाजगी)

"Asymmetric Crypto System" means a system of a secure key pair consisting of a _________ creating a digital signature.

(1) Signature key (2) Digital key

(3) Authorised key (4) Private key

कच्च्या कामासाठी जागा /SPACE FOR ROUGH WORK

140. खालील दोनपैकी कोणते विधान **चूक** आहे ?

(a) शासन आणि जन अधिकारी हे नियमित कायदेशीर प्रक्रियेपासून मुक्त आहे.

(b) कायद्याचे राज्य हे तत्व भारतीय संविधानात अंतर्भूत आहे.

पर्यायी उत्तरे :

(1) केवळ (a) (2) केवळ (b) (3) दोन्ही (4) एकही नाही

Which one of the following two statements is **incorrect** ?

(a) The Government and the Public authorities are immune from ordinary legal process.

(b) The doctrine of rule of Law is embodied in the Constitution of India.

Answer options :

(1) Only (a) (2) Only (b) (3) Both (4) Neither

---

141. कौटुंबिक हिंसाचार हा मानवी हक्कांची बाब आहे असे खालीलपैकी कशामध्ये मान्य केले आहे ?

(1) रियो डिक्लरेशन (2) रामसर कनव्हेन्शन्

(3) व्हिएन्ना अकॉर्ड 1994 (4) वरीलपैकी नाही

Among following which acknowledged that domestic violence is undoubtedly a human right issue ?

(1) Rio Declaration (2) Ramser Convention

(3) Vienna Accord 1994 (4) None of the above

---

142. ''नैसर्गिक न्याय तत्वास'', इंग्लिश कायद्यामध्ये पुढील दोन तत्वांद्वारे मान्यता देण्यात आली आहे :

(a) नेमो डाट क्वोड नॉन हॅबेट

(b) नेमो ज्युडेक्स इन कॉझा सुआ

(c) ऑडी आल्टरम पार्टेम

पर्यायी उत्तरे :

(1) (a) आणि (b) (2) (b) आणि (c)

(3) (a) आणि (c) (4) वरील सर्व

In the British law approval for natural Justice was given by referring to two important principles namely :

(a) nemo dat quod non habet

(b) nemo judex in causa sua

(c) audi alteram partem

Answer options :

(1) (a) and (b) (2) (b) and (c)

(3) (a) and (c) (4) All of the above

---

143. घरगुती हिंसाचारापासून महिलांचे संरक्षण अधिनियम 2005 प्रमाणे संरक्षण आदेश आणि इतर आदेश पारित करणे हे कोणत्या न्यायालयाच्या कार्यकक्षेत आहे ?

(1) सत्र न्यायालय
(2) प्रथमश्रेणी न्यायदंडाधिकारी
(3) द्वितीयश्रेणी न्यायदंडाधिकारी
(4) वरीलपैकी काहीही नाही

Which court has jurisdiction to grant protection order and other orders under the Protection of Women from Domestic Violence Act, 2005 ?

(1) Sessions Court
(2) Judicial Magistrate First Class
(3) Judicial Magistrate Second Class
(4) None of the above

---

144. अनुसूचित जाती आणि अनुसूचित जमाती (अत्याचार प्रतिबंध) अधिनियमातील कोणत्या तरतूदीत जिल्हा सत्र न्यायालय हेच विशेष न्यायालय म्हणून स्थापने संदर्भात उल्लेख केला आहे ?

(1) कलम 13
(2) कलम 14
(3) कलम 15
(4) वरीलपैकी नाही

Which provision of the SC and ST (Prevention of Atrocities) Act Provides establishment of Court of Sessions to be Special Court under the Act ?

(1) Section 13
(2) Section 14
(3) Section 15
(4) None of the above

---

145. राज्यघटनेच्या कोणत्या घटनादुरुस्तीने संसदेला प्रशासनिक न्यायाधिकरणे स्थापन करण्याचा अधिकार प्राप्त झाला आहे ?

(1) एक्केचाळीसावी घटनादुरुस्ती 1976
(2) बेचाळीसावी घटनादुरुस्ती 1976
(3) त्रेचाळीसावी घटनादुरुस्ती 1977
(4) चव्वेचाळीसावी घटनादुरुस्ती 1977

By which Amendment of Constitution of India, Parliament has been authorised to Constitute Administrative Tribunals ?

(1) Forty-First Amedment, 1976
(2) Forty-Second Amendment, 1976
(3) Forty-Third Amendment, 1977
(4) Forty-Fourth Amendment, 1977

कच्च्या कामासाठी जागा /SPACE FOR ROUGH WORK

146. खालील दोन पैकी कोणते विधान **बरोबर** आहे ?

(a) भ्रष्टाचार प्रतिबंध अधिनियमाअंतर्गत कोणत्याही जन अधिकाऱ्याने केलेल्या गुन्ह्याची दखल घेण्याअगोदर न्यायालयाला त्याच्या विरुद्ध खटला चालविण्यासाठी पूर्वसंमतीची आवश्यकता असते.

(b) वरील प्रकारची पूर्वसंमती ही जी व्यक्ती आता जन अधिकारी राहिली नाही त्याच्या बाबतीत ही आवश्यक असते.

पर्यायी उत्तरे :

(1) केवळ (a) (2) केवळ (b) (3) दोन्ही (4) एकही नाही

Which one of the following two statements is **correct** ?

(a) Sanction to prosecute is made a condition precedent for the court to take cognizance of an offence alleged to have been committed by a public servant under Prevention of Corruption Act.

(b) Such condition is required even in case of public servant who has ceased to be public servant.

Answer options :

(1) Only (a) (2) Only (b) (3) Both (4) Neither

---

147. योग्य निकाल देण्यासाठी न्यायमंडळानी ________ चा अवलंब करणे आवश्यक असते.

(1) खुलेपणा (2) नि:पक्षपातीपणा

(3) नैसर्गिक न्यायाची तत्वे (4) कार्यपद्धती

It is necessary for the tribunals to follow ________ for the fairness of verdicts.

(1) Openness (2) Impartiality

(3) Principles of Natural Justice (4) Procedures

---

148. ग्राहक संरक्षण कायद्याअंतर्गत, राष्ट्रीय आयोगाने पारित केलेल्या आदेशाविरुद्ध सर्वोच्च न्यायालयात किती कालावधीमध्ये अपिल दाखल करता येते ?

(1) 30 दिवस (2) 60 दिवस (3) 90 दिवस (4) एक वर्ष

Under Consumer Protection Act what is the period of Limitation provided for filing an appeal before the Supreme Court against the order passed by the National Commission ?

(1) 30 days (2) 60 days (3) 90 days (4) One year

कच्च्या कामासाठी जागा / SPACE FOR ROUGH WORK

149. अनुसूचित जाती आणि अनुसूचित जमाती (अत्याचार प्रतिबंध) अधिनियमातील कोणत्या तरतुदीनुसार फौजदारी प्रक्रिया संहितेच्या कलम 438 चा वापर सदर अधिनियमाअंतर्गत गुन्हा केलेल्या व्यक्तिस करता येणार नाही ?

(1) कलम 17 (2) कलम 18 (3) कलम 19 (4) कलम 20

Which provision of the SC and ST (Prevention of Atrocities) Act specifies that section 438 of Cr. P.C. has no application to persons committing an offence under the Act ?

(1) Section 17 (2) Section 18 (3) Section 19 (4) Section 20

---

150. खालीलपैकी कोणत्या अधिकाऱ्याच्या नियुक्ती संबंधिची तरतूद अनुसूचित जाती आणि अनुसूचित जमाती (अत्याचार प्रतिबंध) नियम, 1995 अंतर्गत होत नाही ?

(1) तपास अधिकारी (2) नोडल अधिकारी

(3) झोनल अधिकारी (4) विशेष अधिकारी

Which of the following officer's appointment is not prescribed under Scheduled Castes and Scheduled Tribes (Prevention of Atrocities) Rules, 1995 ?

(1) Investigating officer (2) Nodal officer

(3) Zonal officer (4) Special officer

- o O o -

कच्च्या कामासाठी जागा / SPACE FOR ROUGH WORK

सूचना — (पृष्ठ 1 वरून पुढे....)

(8) प्रश्नपुस्तिकेमध्ये विहित केलेल्या विशिष्ट जागीच कच्चे काम (रफ वर्क) करावे. प्रश्नपुस्तिकेव्यतिरिक्त उत्तरपत्रिकेवर वा इतर कागदावर कच्चे काम केल्यास ते कॉपी करण्याच्या उद्देशाने केले आहे, असे मानले जाईल व त्यानुसार उमेदवारावर शासनाने जारी केलेल्या "परीक्षांमध्ये होणाऱ्या गैरप्रकारांना प्रतिबंध करण्याबाबतचे अधिनियम-82" यातील तरतुदीनुसार कारवाई करण्यात येईल व दोषी व्यक्ती कमाल एक वर्षाच्या कारावासाच्या आणि/किंवा रुपये एक हजार रकमेच्या दंडाच्या शिक्षेस पात्र होईल.

(9) सदर प्रश्नपत्रिकेसाठी आयोगाने विहित केलेली वेळ संपल्यानंतर उमेदवाराला ही प्रश्नपुस्तिका स्वत:बरोबर परीक्षाकक्षाबाहेर घेऊन जाण्यास परवानगी आहे. **मात्र परीक्षा कक्षाबाहेर जाण्यापूर्वी उमेदवाराने आपल्या उत्तरपत्रिकेचा भाग-1 समवेक्षकाकडे न विसरता परत करणे आवश्यक आहे.**

नमुना प्रश्न

प्रश्न क्रमांक 201. सतीची चाल नष्ट करण्यासीठी कोणी मूलत: प्रयत्न केले?

(1) स्वामी दयानंद सरस्वती
(2) ईश्वरचंद विद्यासागर
(3) राजा राममोहन रॉय
(4) गोपाळकृष्ण गोखले

ह्या प्रश्नाचे योग्य उत्तर "(3) राजा राममोहन रॉय" असे आहे. त्यामुळे या प्रश्नाचे उत्तर "(3)" होईल. यास्तव **खालीलप्रमाणे प्रश्न क्र. 201** समोरील उत्तर-क्रमांक "③" हे वर्तुळ पूर्णपणे छायांकित करून दाखविणे आवश्यक आहे.

प्र. क्र. 201. ① ② ● ④

अशा पद्धतीने प्रस्तुत प्रश्नपुस्तिकेतील प्रत्येक प्रश्नाचा तुमचा उत्तरक्रमांक हा तुम्हाला स्वतंत्ररीत्या पुरविलेल्या उत्तरपत्रिकेवरील त्या त्या प्रश्नक्रमांकासमोरील संबंधित वर्तुळ पूर्णपणे छायांकित करून दाखवावा. **ह्याकरिता फक्त काळ्या शाईचे बॉलपेन वापरावे, पेन्सिल वा शाईचे पेन वापरू नये.**

कच्च्या कामासाठी जागा /SPACE FOR ROUGH WORK